СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 254. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 1-го ЛИСТОПАДА 1949. No. 254. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 1, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ДЛЯ ВТРИМАННЯ ПРОВОДУ В СВІТІ АМЕРИКА ПОТРЕБУЄ ВІРИ — КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ

Вашингтон, 30 жовтня.— Президент Труман виявив думку, що кожну справу в світі можна вирішити, якщо люди будуть слідкувати за засадами, висловленими старинними пророками і Христом у Його Проповіді На Горі. Ці думки виявив президент у промові на тему: „Релігія в житті Америки" переданій у радіо програмі, підготованій Радою Церков Христа в Америці. Він сказав, що як колись „справжня віра" дала американським піонірам силу в кладенні основ для розбудови сили Злучених Держав, так тепер „справжня віра підтримає й дасть нам силу й поведе нас уперед в нашій праці для справедливого миру й свободи для цілого світу, в якому життя людини буде справжньою святістю".

Релігію, так як і свободу, не треба вважати за самозрозумілу, сказав президент Труман. Обовязком кожного громадянина є брати активну участь в релігійному житті суспільности й підтримувати свої власні релігійні установи.

Президент виголосив свою промову з Білого Дому і її передали станції всіх трьох краєвих радієвих систем. Крім президента промовляв з Ню Йорку Чарлс Е. Вилсон, голова Краєвого Комітету Світських Людей в кампанії за Релігію в Житті Америки; дальше колишній суддя Джозеф М. Проскавер іменем жидівського комітету і Джін Кросбі, радієвий співак з Галивуд.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ БАРКЛІ ЖЕНИТЬСЯ.

Ст. Луїс. — Віцепрезидент Албен В. Барклі, якому минуло 71 років життя, стане до шлюбу 18 листопада з 37-річною вдовою Карлетон С. Гедлі. Подробиці подружжа будуть оприлюднені в своєму часі. Оповістку подала до преси сама суджена. Віцепрезидент Барклі виявив, що він пізнав теперішню суджену перед пів роком у Вашингтоні. Пані Гедлі є секретаркою бюрі залізничого підприємства Вабаш Рейлровд в Сейнт Луїс. Її чоловік був правним дорадником цієї залізниці. Він помер в 1945 р. у віці 42 літ. Дівоче імя пані Гедлі було Джейн Рукер. Вона покінчила університет Вашингтон у Ст. Луїс і вийшла замуж в 1931 р.

ВІДТЯГАЮТЬ 73 ВОЄННИХ КОРАБЛІВ ЗІ СЛУЖБИ.

Вашингтон. — Команда воєнної маринарки відтягає 77 воєнних кораблів зі служби, щоб заощадити на видатках, як це оприлюднює департамент оборони. На місце відтягнених кораблів буде побудованих чотири нових, отже рахунково воєнна фльота Злучених Держав зменшиться тільки на 73 кораблі. Між новими кораблями згадують три субмарини й один літаконосець. У службі останеться 237 воєнних кораблів наступної весни. Внаслідок зменшення кількости кораблів надіються заощадити два біліони долярів у видатках на воєнні цілі.

БАРУК ВКАЗУЄ НА НЕДОСТАЧІ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

Звісний дорадник президентів, Бернард М. Барук, у листі до конґресмена Джана Ф. Кеведі, висловив погляд, що американська цивільна оборона проти налету з повітря атомовими бомбами є недостаточна.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗМЕНШЕННЯ БИЗНЕСУ В 1950 Р.

Департамент рільництва у Вашинґтоні заповідає ступневе зменшення бизнесової діяльности в 1950 році, а це спричинить недостачу занять і зменшення цін рільничих продуктів. Зменшення руху передбачує департамент на підставі дат, призбираних Бюром Рільничої Економіки для вжитку Конференції в справі Фармерських Виглядів, яка саме почалася у Вашинґтоні. З добробутом фармерів злучений добробут нації, й тому упадок в бизнесі узагальнений.

ТОВБИН ДОРІКАЄ ПРОМИСЛОВЦЯМ ЗА БЕЗРОБІТТЯ.

Вашинґтон. — Секретар праці, Моріс Товбин, звалює на підприємців вину за неполагодження страйку в сталевій продукції. З Клівленду наспіли вісті, що голова юнії сталевих робітників, Филип Морей, надіється якоїсь наглої зміни в страйковім положенні. Він запросив кореспондентів на понеділок пополудні, щоб передати їм якісь важливі вісті. Кажуть, що Морей добився порозуміння з головними продуцентами сталі в справі старечої пенсії для робітників.

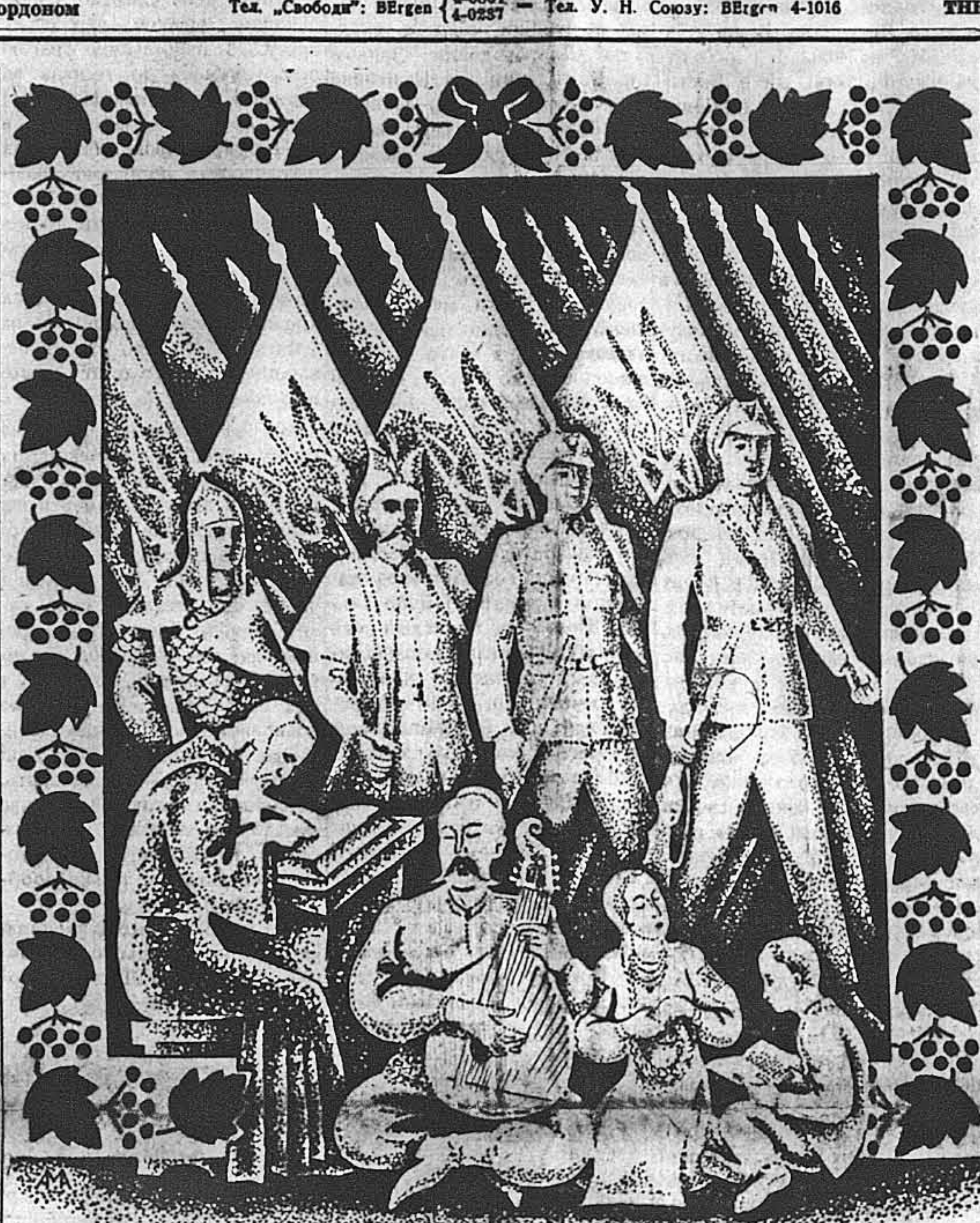
МОРЕЙ ВІДКИДАЄ ПОРОЗУМІННЯ З КОМУНІСТАМИ.

Клівленд. — Заки ще розпочалася конвенція Конґресу Індустріяльних Організацій, стало звісним, що юнія електричних робітників хотіла піти на компроміс з головою К.І.О. щоб остати в юнії. Морей стоїть на становищі, що уряд К. І. О. має право усувати зі своєї організації юнії, які не повинуються наказам уряду. Замість переговорювати з головою юнії електричних робітників. Морей оприлюднив гостру критику на ліві елементи за їхню підривну роботу в юніях. Крім юнії електричних робітників хочуть ще прогнати з К.І.О. юнію робітників західного побережжа і юнію корабельних кухарів.

КОНҐРЕС ПЕРЕДБАЧУЄ ЗМІНИ В НАСЛІДОК НАЙБЛИЖЧИХ ВИБОРІВ.

Вашинґтон. — Конґресові кола пильно слідкують за вислідом виборів наступного тижня, як вказівку для партійної сили в президентських виборах в 1950 р.. Провідники партій студіюють психіку виборців, щоб витягнути для себе науку, як підготовити кличі до наступних виборів. Зміну можна було завважати вже у теперішньому конґресі. Склад конґресу на початку 81 сесії був майже рівний у партійнім відношені.

Впродовж сесії Демократи відносили перемоги при різних доповняючих виборах і осягнули перевагу в конґресі. Це помогло їм при ухвалюванні проєктів, які предкладав президент і Демократична партія

1. ЛИСТОПАДА

ВИ ИШЛИ... НЕ БУЛО ВАМ ЗУПИНУ,
У ЖИЛАХ ЛИШ МОГУТНЯ КРОВ,
У МІЗКУ СИЛЬНА ЖАЖДА ВОЛІ,
В ДУШІ ПАЛАЮЧА ЛЮБОВ.

ВИ ИШЛИ...
І КРОВ'Ю ВОЛЮ ЗДОБУВАЛИ
І ТРУПАМИ СТЕЛИЛИ ШЛЯХ
КУДОЮ ИШЛИ...

ВИ ИШЛИ... А ДАЛІ МИ БУДЕМ ІТИ
ПРОМОЩЕНИМИ ВЖЕ ШЛЯХАМИ,
ПІД ЗВУКИ СУРМИ ПРОДОВЖАТИ
ДАВНО ПОЧАТЕ ДІЛО ВАМИ!

Стефанія Мартинюк

УКРАЇНА В ОГНІ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

БОРОТЬБА ВЕДЕТЬСЯ НА ВСІХ ДІЛЯНКАХ ЖИТТЯ; У.П.А. ЗНОВУ ПЕРЕХОДИТЬ ДО НАСТУПУ; ЗБІЛЬШЕНИЙ ТЕРОР ОКУПАНТА СКРІПЛЯЄ РЯДИ БОРЦІВ ЗА ВОЛЮ.

Рівночасно з тим, як на команду з Москви вся совєтська преса та її п'ятиколонні органи закордоном „відзначили" десятиріччя „воз'єднання" України в одній совєтській неволі, з України широким відгомоном рознеслися по світі повідомлення про героїчну боротьбу українського народу за своє визволення з-під московсько-большевицької неволі. На іншому місці подаємо повідомлення контрольованого американцями мюнхенського радія про чергові виступи Української Повстанчої Армії проти совєтських окупаційних військ. Рівночасно з цим „Ди Балтік Ревю" зі Стокгольму подає дальші обширні повідомлення про визвольну боротьбу в Україні та про жахливий терор большевицького окупанта. В повідомленні стверджується, що бої УПА проти совєтської поліції і військ відбуваються головно в Карпатах, на Поліссю та на Поділлю між Тернополем і Житомиром, як теж в багатьох інших областях України. У зв'язку зі спонтанним спротивом населення Західної України проти колективізації, населення цілих місцевостей вивозиться на Сибір. В дальшому стверджується, що УПА знову відновила свої стратегічні і пропагандивні рейди в Польщу, Чехословаччину та Румунію, скрізь активізуючи визвольну боротьбу поневолених большевизмом народів. Населення в цих країнах ставиться до українських повстанців з найбільшим довір'ям та дає їм всю можливу допомогу. Рівночасно з цим знову збільшується большевицький терор проти населення. Крім безлічі всіляких інших терористичних засобів боротьби проти українського визвольного руху, в останньому совєтські окупаційні власті почали знову масові арешти залишків української інтелігенції. Ці арешти переводиться не тільки в самій Україні, але і в сателітських країнах, як теж продовжується схоплювання українських діячів навіть по цей бік залізної заслони. В останніх тижнях у Відні схоплено потайки поверх 50 українців. Схопленого недавно там же д-ра Княжинського повішено публично в Станиславові як „зрадника" і „ворога народу". Збільшення совєтського терору поповнює українські повстанські ряди щораз новими борцями за волю.

ПОНАД 300 УКРАЇНЦІВ ПРИЇХАЛИ ОДНИМ КОРАБЛЕМ

100-ТИСЯЧНИЙ ІМІҐРАНТ ЗІ СКИТАЛЬЩИНИ

Ню Йорк. — В суботу 29-го жовтня понад 300 українських іміґрантів приїхали кораблем Дженерал Гавзі, яким прибув теж 100,000-ий іміґрант зі скитальщини на підставі закону про Д.П. з 1948 р. Ним був естонець Теодор Кііск, який приїхав на фарму з жінкою й трьома синами. Корабель у пристані при Вест 20-ій вулиці зустрінули орхестрою та привітами представників міських і іміґраційних властей.

ЗАТЯЖНІ ПОВСТАНСЬКІ БОЇ В УКРАЇНІ

В ОСТАННЬОМУ ЗААРЕШТОВАНО 1,600 УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Закордонні дипломати про боєві дії Української Повстанської Армії.

Мюнхенська радіовисильня — згідно з повідомленням паризького „Українець-Час" — передала в дні 15-го жовтня повідомлення про нові затяжні бої Української Повстанчої Армії проти великих з'єднань большевицьких військ. Бої мають відбуватися на території цілої України. Радіо повідомляє про „зудари українських протибольшевицьких партизанів з частинами червоної армії". Про ці бої мали подати одно-згідні звідомленням дипломатичні представництва всіх західних держав в Совєтському Союзі своїм урядам. Базуючись на цих джерелах, контрольоване американцями мюнхенське радіо передає, що у зв'язку з цією акцією в Україні „заарештовано 1,600 українських революціонерів". Відкриті великі бої мали відбутися зокрема в неділю, дня 9-го жовтня. Про розміри революційної боротьби в Україні може посвідчити факт, що цим разом совєтським окупаційним властям вже навіть не пощастило закрити її ані перед закордонними дипломатичними місіями, бо відомість про це поширилася власне з джерел західних посольств та консулятів в Совєтському Союзі. Увагу звертає факт, що повідомлення про великі повстанські бої в Україні подано рівночасно з багатьох джерел. Інтересно, що без огляду на сензаційність інших політичних подій, західно-европейська преса та інформаційна служба взагалі знову віддають багато уваги героїчній визвольній боротьбі українського народу.

РЕВОЛЮЦІЯ В АЛЬБАНІЇ.

В останньому часі теж в американській пресі появилися короткі згадки про революцію проти відданого Москві комуністичного уряду генерала Годжі в Альбанії. В повідомленні про нову концентрацію совєтських військ на кордонах Югославії, коментатор Ню Йорк Таймс-у зв'язував це власне з вістками про революцію в Альбанії, піддержувану західними потугами, та з бажанням Совєтів остерегти захід, що Москва не думає резиґнувати з цего свого бастіону над Середземним морем. В останньому італійська агенція „Астра" повідомила, що в Альбанії кілька днів тому мало вибухнути яскраво протисовєтське повстання в околиці Асгрі, біля югославського кордону. До повстанців мали перейти теж частини альбанської армії. Ця сама агенція рівночасно повідомила про майже повне зірвання стосунків між Альбанією і Югославією.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПРОЦЕС ПРОТИ „УХИЛЬНИКІВ" В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 31 жовтня. — В місцевих дипломатичних колах передбачують, що в Польщі відбудеться така сама судова комедія проти „тітоїстів", як недавно відбулася в Мадярщині. Подібні здогади потверджуються вістками про арешти та несподівані „звільнювання з постів" видатних комуністичних діячів, між якими мали б бути теж міністри Ґомулка і Грош.

НАВІТЬ КОМУНІСТИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ.

„Національний комунізм" Тіта розкладає московський большевизм в поневолених країнах.

Париж, 31 жовтня. — Відкритий бунт проти Москви теперішнього комуністичного володаря Югославії, маршала Тіта, став тепер чи не найбільшою ідейною загрозою для російського большевизму в міжнародному аспекті, — стверджується в місцевих дипломатичних колах. Видвигнене і зв'язане з бунтом Тіта поняття „національного комунізму" стало тепер для Москви далеко грізнішим ніж колишній „троцькізм", бо йдеться про дві інтерпретації самої комуністичної філософії. Загрозливість „тітоїзму". проявляється насамперед в його заразливому поширенні на самі комуністичні партії сателітських країн. Під закидом „тітоїзму" вже засуджено мадярського комуністичного міністра закордонних справ Ляшла Райка, альбанського заступника премієра Ксоксе, болгарського заступника премієра Костова та безліч інших комуністичних діячів не-російського покрою. Великий судовий процес проти „тітоїстів" заповідається теж в Польщі і Румунії, а ціла Чехословаччина є тепер в судорогах масової чистки проти подібних можливих „ухильників". В закордонних колах добачується в цьому неомильну ознаку дефінітивного розкладу большевизму з нутра, та зв'язується з цим всілякі логічні можливості дальших наслідків.

ШПИГУНСЬКА ПАНІКА ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

Відень, 31 жовтня. — В місцевих політичних і військових колах стверджується, що ввесь Совєтський Союз та всіх його сателітів в останньому охопила божевільна шпигунська паніка, виявлена хоч би останньою нагінкою на закордонних дипломатів за залізною заслоною. В Совєтському Союзі, в Румунії, Болгарії, Чехословаччині, Польщі і Мадярщині в останньому знову переведено масові арешти та накладається найвищі кари за навіть найбільш невинні розмови на теми існуючих режімів та політичного і господарського положення в тих країнах.

ЩЕ ОДИН СОВЄТСЬКИЙ ВЧЕНИЙ „ПОМИЛЯВСЯ".

Москва, 31 жовтня. — Совєтський академик Ґеорґій Ф. Александров продовжує публично визнавти свої „помилки", яких він по думці совєтської критики допустився в книжці про „Історію західно-европейської філософії". Вчора він знову виступив зі заявою про свої „помилки", яких він мав допуститися „концесіями для буржуазної філософії відступивши від „вказівок Леніна і Сталіна".

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД

Учасники і живі свідки нової епохи боротьби України за свою державність і соборність, прибувши до Америки після першої світової війни, були на цій землі ініціяторами двох загально-народних свят: Першого Листопада і Свята Злучи. Ці свята відразу прийнялись і поширились по всіх місцевих українських громадах. Сьогодні святкуємо одно з них.

Тому 30 років, чи пізнішими роками, Перший Листопад кінчався у нас надією, що наступний вже буде у вільному Львові. В це твердо вірили бувші вояки Українських Армій, передаючи цю віру й своєму оточенні. Мелодія тої самої віри задзвенить в їхніх грудях теж і цього Першого Листопада. Її скріпить ще бойовий дух новоприбулих товаришів по зброї.

Такою вірою жили і кріпились не тільки українські вояки. В таких бо почуваннях тут виховувалось і все свідоме, зорганізоване громадянство. Для здійснення тих задушевних мрій воно теж так наполегливо працювало і так щедро жертвувало.

Вітаючи наше громадянство з цьогорічним Святом Першого Листопада, хочеться пригадати, що цей Листопадовий Чин, річницю якого обходимо, зродився в 1918 році не для сліз і смутку, але для слави і добра України. Не наших сліз потрібно нині нашому народові в Києві чи Львові! Він бо проливає їх там кожного дня. Теж наш смуток не буде йому полекшою в неволі; він же має свого аж забагато. Натомісць, йому потрібно нашої праці і наших пожертв для одної ясної мети: допомогти Україні визволитися з московської неволі. Як поетично ми й не писали б про Перший Листопад, як красноріччиво ми про нього не говорили б, у цій стадії трагедії України все це було б тільки глумом, якщоб в слід за цим не йшли великі діла і щедрі пожертви.

Над Україною висять чорні хмари, затемнюючи горизонти її життя. Ми не розженемо цих хмар звідси. Це залишається великим завданням українського народу на рідній землі. Проте, сьогодні й під цим оглядом зайшла деяка зміна. Бо ті самі чорні хмари, що три десятки років висять над Україною, насунули вже теж на інші країни і починають продиратися навіть вже через океани та загрожувати американській землі.

Ці зміни дають тепер теж і нам, американським українцям, більшу можливість ставити оборону українського народу та допомогу визвольним змаганням України в повній ширині. Щойно тепер можна сподіватись, що в обличчі нової загрози, буде вислухане теж наше слово. Крім того, сьогодні вже теж є кому говорити про Україну. Наші ряди збільшились тисячами живих свідків московсько-большевицького поневолення України. Крім численних представників всіх верств українського народу: селян, робітників, священиків, вчених, письменників, мистців та інших, між нами вже є й славні борці з легендарної Української Повстанської Армії. Є кому говорити в обороні українського народу та його права на самостійне життя ! є кому продовжувати українську творчість, для якої тепер немає місця в поневоленій під-совєтській Україні.

Про це ми повинні подумати в річницю Першого Листопада! Для остаточної перемоги ідей Листопадового Чину працює наш Український Конґресовий Комітет. Даймо йому всю потрібну піддержку, візьмімо зорганізовану, дисципліновану і громадну участь в Четвертому Конґресі Американських Українців, що має відбутися в ці Листопадові Дні. Пам'ятаймо, що допомоги і рятунку очікують від нас ще десятки тисяч українських скитальців в Европі, а між ними чимало тих, що самі творили великий Листопадовий Чин. В ці Листопадові Дні прислухаймося з окремою увагою до закликів ЗУАДКомітету і даймо нашу відповідь!

Усі ці справи повинні бути в день Першого Листопада в нашій думці і в нашому серці. Бо тільки цим ми викажемо, що ми розуміємо річницю Першого Листопада і знаємо, які вона ставить нам вимоги.

Листопад зобов'язує!

Сьогодні згадуємо річницю великого Листопадового Зриву. Завертаємо нашу думку в ті часи, коли „слава за нами стояла", нав'язуємо до тих ідей, що зродили Листопад, аналізуємо Листопадові події та з їх чистого джерела намагаємось зачерпнути цілющої води нової сили в поході до нового Листопада. В цю грізну добу найбільшого лихоліття нашої історії, ми в Листопадових та інших подібних подіях шукаємо оновлення, шукаємо того гарту духа і тої мудрости, що допомогли б нам довести і пережити знову екстазу гордого українського прапору над вільною українською землею. Вкорінені в сучасне, ми крізь призму минулого намагаємось проглянути густу заслону майбутнього.

Вже 31 рік минає від Листопадового Зриву. Вже 31 років українська нація має перед собою цю велику подію, що як морська ліхтарня вливає надію та вказує шлях нашому народному кораблеві на розбурханих всіми вітрами хвилях історії. Сьогодні, в 31-шу річницю тої історичної події, що символізує одвічні змагання нашого народу, поставмо собі ми всі разом і кожний з нас зокрема одне питання: чи виконуємо ми заповіт Листопада, чи йдемо за прикладом Листопадового Чину, чи своїм поступованням і своїми ділами ми справді маємо право називати себе спадкоємцями Листопадової ідеї та продовжниками Листопадового діла? Але спробуймо відповісти на це нікому непотрібними фразами і словами, але шукаймо відповіді у нашому реальному житті.

Ясно, сліпий не добачував би тих епохальних перемін, і перемін на ліпше, що зайшли в українській нації як такій протягом останніх трьох десятків років. Під впливом подій, як Листопад, 22-гий Січня, Крути, Базар та ціла революційна боротьба за визволення в наступному, перекували несвідому або півсвідому українську масу в свідому бодай самої себе українську націю. Протягом цих років оформився український патріотизм, наближилась до свого завершення бодай духова українська самостійність і соборність. Ми зрозуміємо це, як спробуємо відповісти на питання, спробуємо відгадати які були б наслідки Листопада і Січня, якщоб вони були заіснували в теперішніх духово-ідейних обставинах української нації. Це цілком не зменшує героїзму і посвяти тих, що творили Листопад і Січень. Бо й не про них, але про українську масу тут мова.

А проте, сама ідейність, свідомість і патріотизм та посвята і героїзм ще далеко не вистачальні для здійснення національної ідеї та досягнення національної мети. До того потрібно ще політичного розуму, потрібно того всього, що розуміємо під поняттям політичної зрілости. І хай нам вільно буде в цю 31-шу річницю політичної зрілости, виявленої Листопадовим Зривом ствердити, що ця політична зрілість у нас тепер залишає ще багато дечого до побажання. Ми мусимо це сказати, ми мусимо це усвідомити собі, якщо в ці рішальні часи не хочемо дальше залишитися хай і свідомою, хай і патріотичною і навіть героїчною, але все ж таки масою, стихією. Ми мусимо це знати і здавати собі з того справу, якщо хочемо бути справді сами ковалями своєї долі, якщо хочемо бути підметом, а не предметом.

Залишімо на боці в цих калькуляціях поневолену і скривавлену, але непокірну і героїчну Батьківщину. Схилімо тільки наші голови перед маєстатом її терпінь і її боротьби. Натомість пригляньмося сами собі, пригляньмося великій масі української політичної еміграції, що в ім'я України залишила її. Пригляньмося уважно і мужньо, зробімо це бодай раз у цю велику річницю та даймо собі відповідь на поставлене в горі запитання. Через призму минулого скеруймо наші мислі в майбутнє і даймо оцінку сучасного. Бо чи справді продовженням Листопадової ідеї можна назвати те, що діялося серед української еміграції в останніх роках та що діється частинно ще сьогодні? Покажіть одне українське діло, яке визнали б усі, покажіть одну українську політичну інституцію, яка мала б безспірний авторитет усіх. Чи це має бути політична зрілість і продовження Листопадового зриву? Кого у нас ще не обкидано болотом, кому не відмовлено патріотизму і чести, кого не посуджено в підлоті?

День в день читаємо з найбільшою увагою українську пресу, з найбільшою увагою прислухуємося до голосів як видатних представників так і маси, при чи не найкращих в наших українських обставинах можливостях пробуємо аналізувати і творити синтезу. Але завжди мусимо прийти до переконання, що ще залишається до пороблення велика робота, заки новий Листопад зможе прийти і залишитись не з ласки обставини, але як невідкличний результат нашої підметности.

Ми не думаємо на цьому місці наводити конкретних прикладів. Ми не хочемо тут називати імен. Аргументи на наші твердження знайде собі кожний біля себе і в собі самому. Кожний, хто бачить і чує та хто може мислити, мусить прийти сам до того переконання, що ми всі є на ріках Вавилонських, що самі з них не виходимо і нікому не дозволяємо нас випровадити. У нас є багато мудрців, які заперечують і відкидають, мовлячи: „я казав!" Але у нас є мало, які сказали б: „я зробив!", забуваючи, що Листопада не сказано, тільки зроблено!

Хай в Листопадову річницю не забракне і цього критичного голосу. Бо Листопад зобов'язує!

С. Гординський.

НА ГОРІ КНЯЗЯ ЛЬВА

Так відходять нестримно у безвість хвилини,
За хвилинами дні, а за днями роки
І, як перше, гора осипається Львина
Золотавим піском, мов минуле важким.

Гнівне сонце стає і, завісу імлисту
Розірвавши — як рана палає згори,
Тіні крилами бють і каштанове листя
Розмітають у тридцяте люті вітри.

Вашкотілі леви, підірвавшись на лапи,
Камяніють під луками хмурих будов;
І на мурах віків недокінчений напис
Снить про синяву днів, замережану в жовть.

Але серце не взад поглядає, а, всоте,
У майбутнє воно научається йти,
Упадати — і знов повставати напроти,
І свій захват, як стяг розпростертий, нести

І назустріч вітрам, гураґановим добам,
Підіймати себе, наче кований щит,
Щоб у кігтях ніхто не роздер, не роздзьобав
Те, чим серце саме споконвіку горить.

І. Кедрин.

Колесо історії не завернулось...

(З нагоди роковин Листопадового зриву).

Коли ми сьогодні говоримо про Листопадовий зрив, то він здається нам, як річ самозрозуміла: ясно, що треба було користати з такої історичної нагоди, як розвал австро-угорської монархії, і проголосити в українському городі князя Льва українську державність! Сьогодні всім нам це „ясно", але 31 років тому українська політична думка переходила щойно революційний процес свого формування і тодішній український нарід не був тим, чим він є сьогодні. І таксамо, як творів літератури не можна оцінювати нинішніми критеріями, тільки критеріями часу, в котрому вони повстали, таксамо історичні події стають перед нашими очима в цілій своїй величі тільки тоді, коли ми візьмемо під увагу умовини, серед котрих вони тоді трапились.

Ми не можемо забувати, що галицькі українці втратили рідну державу й опинилися під ворожим пануванням фактично вже в 1340 році та що ще в 1848 році шаліло в Галичині кріпацтво, прокляте й нещасне кріпацтво, яке витискало свій „штамп" на всьому тогочасному українському житті та немогло не відбитись також на способі думання кріпацького люду і його політичної верхівки. Щойно „весна народів" започаткувала зворот долі галичан і їхньої політичної думки. Щасливіші були галичани від своїх братів-наддніпрянців, які ще дальших 23 роки мусіли стогнати у кріпацькому ярмі. Дивним збігом обставин та сама дата стала зворотним пунктом в історії обох віток однієї української нації: У 1848 році Головна Руська Рада у Львові проголосила маніфест, у котрому вперше в новітній історії України галичани стверджували самостійність і єдність української нації, і в тому самому році Кирило - Методіївське Братство у Києві, створене такими велетнями духа, як Шевченко й Костомарів, зрушило з мертвеччини українську політичну думку, формулюючи її у програмі слов'янофільства, що передбачувала в сім'ї вільних слов'янських народів також вільну Україну.

Від 1848 до 1918 року — це в історичній перспективі страшенне короткий час. І саме в отому страшенне короткому часі західньо-українська політична думка перейшла довжезний шлях, на котрому першим ступнем було самовизначення себе, як частини української нації, та останнім ступнем — зрозуміння правди, що самостійність нації може проявитись у всій повноті тільки в самостійності держави. Від половини 19 століття аж до вибуху першої світової війни галицькі українці створили еволюційним шляхом, власною органічною працею і безупинною, дрібною, але впертою боротьбою за дрібні, але щораз нові і дальші концесії, вони створили фактично ввесь той організаційно - політичний, культурно-освітній і господарський дорібок, що з невеликими змінами продержався аж до вибуху і першої і другої світової війни. За тих 70 років, від дня скасування панщини до дня, у котрому український прапор замаяв на вежі ратуша у Львові, за той час галицька вітка української нації виявила подиву гідну енергію, живучість і життєздатність. Нам не вільно забувати, що після ополячення української шляхти ще в 17. столітті, галичани опинились зовсім без своєї провідної верстви, яку мусіли щойно наново творити у постаті трудової інтелігенції, що виростала зі священничих домів чи просто зі селянських хат. Мусимо тямити, що український народовецький рух в Галичині мав проти себе не лише польський адміністраційний апарат Австрії, але й Росію, бо ж із московської інспірації Богдан Дідицький у 1866 р. проголошував на сторінках „Слова", що існує тільки „Один русский язик і два виговора". Тому акція прокидування і поглиблювання національної свідомости мусіла припізнити працес політичної кристалізації. Через те перша українська політична партія в Галичині (радикальна) повстала щойно в 1899 р. та щойно в наступному 1900 р. народовецький рух оформився в націонал-демократичній партії, при чому в цих обидвох випадках сталося це під безпосереднім впливом чільних наддніпрянських політичних емігрантів: Михайла Драгоманова й Михайла Грушевського. Тим більше треба подивляти факт, що з весною 1914 року існувало в Галичині вже докладно 988 філій „Сокола" й округло одна тисячка „Січей".

Таким чином не як „деус екс махіна", без попередньої органічної підготови й підбудови, але внаслідку впертої і послідовної еволюційної боротьби й ступневого розвитку повстала з весною 1913 р. за почином Українського Січового Союзу перша явна українська військова організація „Стрілецьке Товариство", яке з вибухом першої світової війни

(Докінчення на стор. 4-тій)

Л. Луців.

ПЕРШИЙ БІЙ

(В двацятипятиріччя вимаршу Українських Січових Стрільців на поле бою).

У вересні цього року, минуло тридцятп'ять літ, як Українські Січові Стрільці вийшли на кривавій тан, щоб своєю молодечою відвагою зміритися з російськими полчищами, що тоді заливали західні українські землі. Січовий Кіш стояв тоді вкількох селах на південь від міста Мукачева на нашому Закарпатті. Відбувши поспішний вишкіл таки в цивільних строях — стрілецька пісня сама глузувала з Січового Братства („Гей, гей аж у Мезетеребеш, чи то військо, чи то банда, бігме, що не розбереш") — треба було вдягати військовий мундир та йти в карпатські просмики стримувати московську навалу, що вже залляла була всю українську Галичину. Як перші відійшли сотні Ґутковського і Семенюка, а на черезі були дальші сотні Вітовського, Ґорука і Будзиновського, що були найкраще тоді вишколені. Кінець вересня, або початок жовтня 1914 року. Ми дістали старі рушниці системи Верндля, ще з 70-тих років дев'ятнадцятого віку, що були тільки на один набій (вся австрійська армія мала рушниці Манлінхера на п'ять набоїв!) і кожний стрілець вистрілив на вправах на провізоричній стрільниці тільки один набій, і це був увесь наш вишкіл у стрілянні! Але молодечий захват стрілецтва не турбувався тим, бо знав, що дальші вправи в стрілянні будуть на полі бою, а ціллю будуть ворожі груди, що забажали поневолювати і той останній клаптик української землі, що втішався тоді хоч маленькою волею під тодішньою Австрією.

Зближається день вимаршу. Ми дістали чорні мундури, що злежалися були в військових магазинах. Провірюючи той дивовижний однострій, знайшли січові братчики в ньому і невідступні тоді товаришки, біленькі голодні воші. І зараз гуцул Попадюк заспівав:

Ой жовнір, я, моя мамцю,
Ой жовнір, ой жовнір!
А як мені тай не віриш,
Дивися за ковнір!

Бо гумор був невідступним товаришем січового стрілецтва, він помагав зносити найважчі труди, коли могло здаватися, що вже немає жадного виходу з тяжкого положення. Та день перед самим вимаршом нам дали нові сиві однострої, і „сиві камаші" також, і в них молоденькі стрільці виглядали як ляльки, коли на полі бою змішалися зі старими вояками зі загального австрійського ополчення, так званої „ляндштурми".

Нові однострої поправили стрілецький гумор. Три сотні стали лавами на сільській площі у Ґоронді, а в середині Начальна Команда Українських Січових Стрільців з отаманом Михайлом Галущинським на чолі і полковник Молік та поручник ген. штабу Кватернік. Видають накази, що вечором виїжджаємо залізницею на фронт. У стрільців велика радість. Сповнилися мрії багатьох поколінь, що могли тільки мріяти про збройну боротьбу з віковічним ворогом України, Москвою. А нас призначила доля бути тими, що ту мрію своїх батьків і дідів мають здійснювати, що мають продовжувати діло Хмельницького, Дорошенка і Мазепи, що мають „визволяти Україну з московських кайдан", як співала стрілецька пісня про червону калину.

Їхали ми товаровим поїздом („сорок вояків,або шість коней!") і ввечорі приїхали до станції Волове, останньої станції, куди ще йшов поїзд. Там поділено наші три сотні на двадцятки всього було 30 двадцяток. Командантами двадцяток були підстаршини, або й старшини, сотники дістали також свої двадцятки. Це був новий, і незвичайний тоді плян, коли про партизанку ніхто навіть не думав. Московські війська стояли на верхів'ях Карпат, а стрілецькі двадцятки мали продертися через ворожу лінію та йти глибоко в ворожі запілля, нищачи по дорозі російські табори та обози і в той спосіб непокоїти ворога. Казали, що той плян обдумали були ворожі українцям чинники в військовій команді, щоб знищити шість соток найкращого українського стрілецтва. Та військо військом і наказ наказом, він на те, щоб його виконати.

Начальний Командант УСС, М. Галущинський, у зворушливій промові вказав нам на наші обов'язки супроти України, а поручник Кватернік повторив це саме в німецькій мові. На дорогу дістали ми консервових харчів на три дні і по 60 корон на місячне харчування, бо наш рейд у запіллі ворога мав трівати 30 днів.

Раннім ранком пішла наша двадцятка з Волового в напрямі Галичини. Ранком були мряки, але в день випогодилося і осіннє сонце змусило нас стягнути плащі. Між нами були чотири стрільці зі Скільщини, що знали добре мандрувати горами. Ми видряпувалися з гори на гору, що аж спітніли. А мали ми при собі ввесь наш військовий виряд, старі тяжкі рушниці і по 150 набоїв. Набої були дуже важкі, бо ще оливяні, роблені сорок кілька літ тому, ще десь у 1872 або 1873 році. Вже й їсти захотілося. Мали ми зі собою по п'ять сухарів і по три м'ясні консерви. Декі стрільці відчиняли пушки з м'ясом, а кільком забажалося їх загріти, бо казали, що будуть смачніші і здоровіші на голодний шлунок. Розложили багаття і зачали пригрівати свої пушки. В тому часі ми зачули якесь торохкотіння. Одні стрільці казали, що це стріляють машинові кріси (кулемети), а другі впевняли, що це перекладають дошки на близькому тартаці. Погода була гарна, і дим ішов собі високо вгору. Ми вперше насолоджувалися „гаше" консервою, закусуючи білим сухаром. Аж тут нагло щось затріщало між галуззям, засвистало і лопнуло над нами. Ми ще ніколи не чули чогось подібного, але зараз пізнали, що це ворожий шрапнель розірвався над нами. Декому навіть продіравлено плащі, що лежали побіч нас.

Це був для нас справжній алярм. Всі зірвалися, недокінчивши навіть смачних консерв. Збігши на долину, ми стрінули австрійського вусатого пол-

Проф. М. Міллер.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ РЕЛІКВІЇ

В трагічній історії українського народу, одвічні вороги України — її сусіди — протягом багатьох століть, намагалися всіма силами не тільки нищити вождів України, її кращих синів, але й могили й все, що пов'язане з їхньою пам'яттю. Могилу великого гетьмана, Богдана Хмельницького, зруйнували і знищили поляки. Могилу другого великого гетьмана Івана Мазепи — зруйнували й знищили москалі. Було дано особливий наказ знищити навіть всі речі, пов'язані з пам'яттю гетьмана. Більшість гетьманців загинула на засланні, або була замордована, і ми не знаємо навіть, де їхні могили. В таких умовах мало збереглося не тільки українських державних регалій — гетьманських клейнодів, а навіть і таких речей, які б мали характер національних реліквій. Випадково знайдено панагію гетьмана Мазепи, вкрадену москалями підчас руйнування його могили. Ця, майже єдина річ з українських державних регалій, зберігається до слушного часу, в певному місці.

Цікава і дещо романтична судьба реліквій останнього кошового отамана Петра Кальнишевського.

В другій половині 18 століття, Московська цариця Катерина II., в своїй зовнішній і внутрішній політиці чулася о-стільки міцною, що взялася до остаточного знищення України та залишків її колишньої незалежности. Був зліквідований гетьманат. Зліквідовано українську армію реєстрового козацтва. Нищилися українські установи. Українські землі широко роздавалися царициним хохалям та генералам. Україна заселювалася німцями, сербами, волохами і т. д. Наприкінці дійшла черга й до Запорізької Січі, за яку Катерина писала пізніше Вольтеру, що вона „знищила козацьку Січ в її політичному уродстві". Дійсно, до того часу існування Січі, яка державного організму, побудованого на основі широкої давньої слов'янської демократії, з повною внутрішньою незалежністю і неясними відносинами з московською владою, і то в середині московського деспотичного царства — здавалося вже неймовірне. Запорізька Січ, як найбільший і останній орденський орган в Европі, панувала над величезним тереном, але саме як національний український і християнський орден, вона мала і певні завдання, устав і побудову, які й не давали їй можливости перерости в окрему від України і самостійну державу. Тому, в наслідок падіння України, стало неминучим і падіння Січі. Останній Отаман, великий патріот і видатний діяч, прекрасно бачив і розумів трагічний стан Січі. Він намагався зберегти запорізьке козацтво, пристосовуючи його до нових вимог, шляхом переходу на рейки нового життя. Він переводив широку колонізаційну політику, заселюючи „запорізькі вольности" новими слободами, допомагаючи розвитку запорізького хуторського господарства і, в такий спосіб, перетворюючи запорізьке товариство з військового ордену, на організацію вільних військових сільських господарів. Але цим основне соціяльно-політичне протиріччя між Запоріжжям та Москвою не вирішилося. В 1775 р. Катерина II., вислала війська на Січ і почалася облога. Козаки розділилися на дві партії. Партія заможних, господарчих козаків, на чолі з отаманом Кальнишевським не бачила ніякої можливости в таких умовах боротися з усією російською державою і думала здати Січ. Партія голоти, на чолі з Васюринським, вимагала збройної оборони Січі до останньої краплі крови. Партія Кальнишевського подолала. Січ здано московському війську, яке її ограбувало чорно, обдиравши і знаменнту церкву „Січової Покрови". Козаки подалися до Туреччини, на другу еміграцію в історії українського народу. П. Кальнишевського закуто в кайдани і відправлено на далеку Північ, до Соловецького Манастиря. Там його посадили, прикутого ланцюгами до стінки, в маленькій коморі без вікон, викопаній під землею. Через поріг, в залізні двері, йому подавали хліб та воду. Там просидів Кальнишевський 26 років, читаючи Святе Письмо при світлі каганця, та молячися Богові за Україну й Військо Запорізьке.

Раз на рік, під Великдень, Кальнишевського виводили до манастирської братії. Він христусувався та питав, який тепер рік на світі і який цар сидить на московському престолі. Тоді його знову уводили до комори і замикали на ланцюг. В 1807 році під Великдень, до Кальнишевського, як і звичайно, прийшли ченці, вже в 26-й раз. Вони зняли ланцюги і під руки підвели Кальнишевського. То був величезний та страшний дід, почорнілий від старости, з навислими густими бровами, з довгим сивим волоссям і бородою аж до пояса. Ченці повели його до великого манастирського собору і там поставили проти амвону. Вийшов архимандрит, похристосувався з Кальнишевським, підвів угору його праву руку і сказав: „Великий цар всея Русі Олександер І. вибачає тобі твої гріхи. Останній Отамане Запорозького війська, Петре Кальнишевський, віднині ти вільний і можеш їти куди хочеш".

На те Кальнишевський відповів:

„Запізно. Мій гріх був лише в тому, що я дуже любив свою Країну. Мені вже 110 років. Тут я просидів в печері 26 років. Тут я осліп, тут я оддав Богові свою душу".

Так оповідає легенда про останні часи Кальнишевського. Незабаром після того він умер і був похований на цвинтарі Соловецького Манастиря, де його могила та кам'яний надгробок з написом, збереглися й до нинішнього часу.

По смерти Кальнишевського лишилося тільки дві речі, і то надзвичайної цінности: Велика Євангелія старого українського друку, та требний хрест. Євангелії була в обкладинах з дерев'яних дощок, обтягнутих грубою срібною бляхою. Бляха була прикрашена фініфтяними медальйонами, обсадженими самоцвітним камінням, та по всьому тлу, кутим бароковим орнаментом. Так само був обсаджений каменями та орнаментований великий срібний хрест. На обох речах було вирізано написи, що вони належать Кошовому Отаманові Війська Запорізького Петру Кальнишевському. В Євангелії були власноручні написи Кальнишевського. Над цією Євангелією та з цим хрестом по руках П. Кальнишевський 26 років молився в печері під землею за свою Україну та Військо Запорізьке.

Речі ті дісталися до ризниці Соловецького Манастиря, але пізніше, з огляду на їхнє мистецьке та історичне значення, їх забрано до Державного Ермітажу в Петербурзі, де вони переховувалися аж до 1930 років. Наприкінці 1931 року совєтський уряд, який тоді ще переводив провокаційну політику „українізації", створив мішану комісію з представників наукових установ Росії та України, яка повинна була переглянути збірки Ермітажу та повернути Україні пам'ятки, пограбовані в неї царським урядом. Звичайно, все це було комедією, яка мала лише пропагандивне призначення і Україні повернуто лише деякі речі третьорядного значення, але в тому числі й Євангелію, та Хрест Кальнишевського.

Ці речі привезено до Харкова, який тоді правив за столицю України, і наказано зробити спеціяльну виставку цих речей для вільного огляду їх всіми трудящими. Виставку організовано при Музеї.

Незабаром після відкриття на ту виставку вранці прийшла якась молода жінка з дитиною на руках. Музей ще не був офіційно відчинений і в залі виставки знаходилась лише одна убиральниця, що обтирала вітрини. Жінка підійшла до неї і вони почали жіночим звичаєм балакати про всякі жіночі справи. На той час з дитиною приключився дитячий гріх. Жінка попрохала убиральницю принести ганчірку, і вибачившися, сказала, що сама убере й підітре підлогу. Убиральниця, щирою душею, побігла до себе в комору по ганчірку, а як повернулася за кілька хвилин до залі, то аж жахнула, бо в залі вже нікого не було. Жінка з дитиною мов під землю провалилась. Убиральниця злякалась і почала оглядатися. Тут вона побачила, що в одній вітрині вирізано скла і звідти зникли Євангелія Кальнишевського і Хрест. Убиральниця зняла галас, збіглися люди, вискочили на вулицю, але й на вулиці вже нікого не було. Отже, очевидно, жінка була не одна і лише виконувала певну ролю. На вулиці стояли злодії, що по її гаслу вскочили до залі, вирізали скло, вхопили речі й зникли. Все те тривало кілька хвилин. На ті часи крадіжки й грабунки в Совєтському Союзі були постійним і звичайним явищем.

Поліція, як і сама влада, ставилася до того терпляче, боючися лише „політики". Євангелія й Хрест зникли й досі невідомо де вони є. Судячи по тому, як було організовано та підготовано крадіжку, злодії мали на меті саме ті речі. Торговельна цінність срібла та каміння на речах не дуже велика, все ж їх вартість в унікальному мистецькому та історичному значенням. Тому можна бути певними, що ці речі не знищено і не стоплено на метал. Найбільш імовірно, що як то частенько траплялося й раніше, вони дісталися десь за кордон, де знаходяться й досі, в якійсь приватній збірці, або в музеї.

Цю історію треба знати й пам'ятати усім українцям підчас огляду всяких музеїв та, особливо, приватних збірок, чи в Европі, чи в Америці. Рано чи пізно, а Євангелія та Хрест останнього Кошового Отамана Петра Кальнишевського будуть знайдені. А тоді надійде час, коли вони будуть повернуті й встатковані в належному їм місці — у Всеукраїнському Національному Релікварії.

ПРОГРАМА

ЧЕТВЕРТОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Четвертий Конґрес Американських Українців відбудеться в днях 5—6. листопада 1949 р. у Вашинґтоні, Д. С., Готель Статлер, Конґрешенел Рум.

Реєстрація: В п'ятницю від 5—7 год. пополудні і суботу від 7—9 год. рано.

I.

СУБОТА РАНО, 5 ЛИСТОПАДА 1949 Р. 9. ГОД.

Відкриття — Молитва.

1. Предложення й схвалення програми Конґресу.
2. Вибір Президії Конґресу й Комісій: виборчої, резолюційної, статутової.
3. Звіт голови УККомітету п. Степана Шумейка.
4. Звіт касієра п. Дмитра Галичина.
5. Звіт Секретаріяту.
6. Звіт Контрольної Комісії.
7. Дебата над звітами.
8. Привіт-декларація від Українських Земель:
   а) Центральна Україна — проф. Пантелеймон Ковалів.
   б) Галицька Україна — посол Василь Мудрий.
   в) Карпатська Україна — проф. Августин Штефан.
   г) Буковина — проф. Роман Смаль-Стоцький.
9. Привіти: а) листовні, б) від центральних американсько-українських установ.

Перерва на обід.

II.

СУБОТА ПОПОЛУДНІ.

Реферати:

10. Американські українці й визвольні змагання українського народу: — д-р Лука Мишуга.
11. Визволення України — міжнародна справа: — Проф. Лев Добрянський.
12. Роля жінки в політичнім житті та визвольних змаганнях України: — Людмила Івченко.
13. В обороні Української Церкви й культури: — проф. Микола Чубатий.
14. Сучасний стан України під Совєтами: — проф. Михайло Вєтухів.
15. Розбудова УККомітету: — Дмитро Галичин.
16. Дискусія над рефератами.

III.

НЕДІЛЯ, 6. ЛИСТОПАДА 1949 Р. 10 ГОД. РАНО.

17. Звіт Статутової Комісії.
18. Вибір нової Екзекутиви.
19. Вибір Контрольної Комісії.
20. Резолюції.
21. Різні справи.
22. Закриття.

В год. 3, пополудні відбудеться КОНЦЕРТ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ у Статлер Готел, Президеншел Болрум. Відкриття Концерту: — п-на Ева Піддубчишин (англійською мовою). Промову в українській мові виголосить д-р Лонгин Цегельський.

З нагоди Конґресу буде влаштована ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА (малярство й скульптура) під проводом п. Святослава Гординського й п-ни Меланії Миляновіч.

Т. А. Ракочий.

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРУ

Присвячую пам'яті Митрополита Андрея Шептицького в 5-ті роковини Його смерти.

„Народе, вір! Вір мому слову!
Над попелища і могили,
Знімешся ясний, сніжно крилий
Дух Правди і Волі...!"

Митр. Андрей

Ми сьогодні довше, як звичайно прибирались, робили причіску, старанно чистили наші ряси. Як ми виходили з семинарії, другі питомці зі завистю дивились нам услід. Завидували, бачите, нам нашого щастя: ми ж мали брати участь у величавому святі посвячення прапору Матірного Т-ва „Просвіта" і при цьому мали ми асистувати самому Митрополитові Кир Андреєві.

Князь Української Католицької Церкви Митрополит АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ † 1. листопада 1944 р.

А ось ми на вулицях любого нам Львова. Прохожі з пошаною вступали нам з дороги — це ж бо проходили питомці Богословської Академії. Єзуїтський парк так і дишав свіжою вогкою зеленню. Роса на листях дерев мінилась, здавалась, перлами многоцвітними. А вдолі місто потапало ще в молочно-білій мряці. Десь здалека з глибини цеї мряки доносився гомін дзвонів. Звуки великого дзвона йшли спрозола, поважно; здавалось: велитень якийсь, закутий в кайдани, стогнав-просив помочі. Йому відповідали радісно—жваво малі дзвони з других церков, — вони звіщали щось радісно—нового.

Площа св. Юра, подвір'я перед Храмом, і ось ми вже в гарно улаштованій, з мистецьким смаком прибраній митрополичій палаті. Як сьогодні бачу ясно освічену, святочно прибрану велику залю. На стінах портрети предків митрополита Кир Андрея, портрети достойників нашої церкви, наших суспільно-громадських діячів. В залі зібрались представники всіх наших громадських установ, політичних угрупувань, представники поодиноких галицьких міст, чільні представники нашої церкви. Владика наш слабий вже тілом та сильний духом, прикутий до свого ложа, вслухується в слова богослужебних молитов, в шум, що доходить з площі перед храмом св. Юра, де зібралось многі тисячі вірних, щоби взяти участь в так великому торжестві. Перед Митрополитом хорунжий, — один з перших основників Мат. Т-ва „Просвіта", — о. Каштелян Цегельський, дрожачими вже руками, держить гарно гаптований прапор Просвіти.

І поважно плили слова богослужебних молитов і поважно, здається зі здивуванням, дивились предки Митрополита. Вони якби питали, хто посмів оттут ворушити тишу цеї палати, чого хочуть тут потомки колишніх їхніх підданих? Та спокійно, з усміхом споглядали з портретів достойники нашої церкви: Вони якби говорили про ті дні слави, яких свідками приходилось їм бути. А добрі очі нашого Митрополита дивились кудись вдаль: Він якби хотів вичитати ними присуди судьби, хотів духовими своїми очима збагнути долю отого прапору, а разом з цим долю тих, які з так безмежною відданістю і запалом станули під цей прапор. Блимали ясним світлом свічки, стоплювався віск, богослужба добігала кінця. А як поблагословив Митрополит прапор, як сказав йому напутню промову, виступив хорунжий о. Каштелян Цегельський і дрожачим старечим, але повним сили і запалу голосом, промовив до зібраних. Говорив він про перші дні існування нашого просвітнього товариства, про ту тяжку й запеклу боротьбу, яку мусіли провести перші наші просвітні діячі зі своїми й чужими, про ту їхню наполегливу працю, повну запалу й пожертвування; говорив про ріст нашого товариства, про вплив на культурно-освітнє життя нашого народу.

„...і сьогодні ми, — кінчив бесідник, — примушені відбути оте наше величнє всенародне свято при замкнених дверях, бо така воля влади. Закриті від людського ока, як злодії, мусимо критись перед ворогами нашими. Та прийде час, коли прапор наш свобідно замає по вулицях любого нам Львова, прийде час, коли поплившуть за ним многотисячні маси і залунає свобідна наша пісня, пісня вільного народу. І загомонить тоюю піснею не тільки Львів, але й столичний наш город Київ. Загомонить ота пісня по всіх закутинах знедоленої країни і оживить вона цілий наш народ, його кволе серце трудне, і поведе його на труди і змагання до вершин людського духа, до вершин людського щастя.

І дивувались тій мові предки Митрополита і усміхались добряче церковні достойники, а Митрополит молився, схиливши молочно білу голову свою...

Все кругом затихло. Чути було тільки тріскіт спалюваних свіч, далекий, здавалось, гомін святоюрських дзвонів. Все кругом мовчало. Мовчали й многотисячні маси на площі зібраних вірних. Це була, здавалось, якась заворожена таємнича хвилина. Гаряче сонце нагрівало все кругом: і мури храму, і хідники, і пісок на подвір'ї. — Повітря нагріте ним хвилювалось і неслось кудись вгору, здавалось — це молитви вірних хвилюють і йдуть перед престіл Всевишнього. В цьому хвилюванні повітря, в цій тиші, чулось таке напруження, таку динамічність, що здавалось треба було в цей мент малої тільки іскорки, а все: і небо, і земля, — цілий всесвіт спалахнули б були страшною пожежею, яка спалила б була дощенту на землі все, що кволе, все, що стоїть на шляху вселюдського поступу, була б спалила тих, які пригнічують вільну думку.

І винесли на балькон палати посвячений прапор і благословив старечими руками Митрополит зібраних вірних на нові дні, дні повні трудів і подви-

(Докінчення на стор. 4-тій).

СВІТЛО У ПОХОДІ

Напише літописець: по славних днях ясних,
Враз сурми заніміли і гомін волі стих...

І в тьмі важкій, віками, шляхи верстав народ,—
Здавалося пропаде серед важких пригод.

Та нагло серед ночі над приспаним краєм,
Озвався клич: „Вставайте!" і блиснув хтось мечем!

І заграва упала на лан, на битий шлях,
Промінням заіграла в зажурених хатах

Злинула гожа пісня пташиною з села,
Червоная калина в гаю розцвіла.

Заколихались ріки, здригнули стопи гір,
Захвилювало море, всміхнувся стяг до зір.

— Хто йде? — питають зорі. — Чиї блистять мечі?
— То наші, Українські Січовії Стрільці!...

*

Замовкла пісня слави, — жалібна гомонить...
Червоная калина схилилась і тремтить.

Та вже вогні не згаснуть в розбуджених серцях,
Бо пам'ять не пропаде по Січових Стрільцях.

І схилена калина не впаде вже на путь, —
Дасть Бог, стрілецькі внуки калину піднімуть!

Юра Шкрумеляк

ковника, що був нами більше збентежений, як ми московським шрапнелем. Він розпитувався нас, що ми за військо і ми з трудом вияснили йому хто ми, і куди йдемо. Він дуже втішився, що побачив таких молоденьких вояків-добровольців, але не радив нам іти далі, бо російська лінія вже глибоко в Карпатах, і нам важко буде її пройти. Він запропонував нам піти з ним і він нас візьме до бойової лінії, що зараз на другому вершку. Ми з охотою згодилися на те, бо воліли воювати в бойовій лінії, як волочитися по запіллі, хоч і ворожому.

І так ми знайшлися в першій лінії війни. Було це на самому найвищому Бескиді, де були викопані окопи, в яких ми застали старих наших ополченців у чорних мундурах, що вже воювали з москалями від Тернополя аж по Бескид. Ворог був на долині, в селі, що звалося Опір, або Опорець. Не вспіли ми ще добре розглянутися, як уже прийшла команда „стріляти!" Наші старі рушниці давали такий голосний гук, що здавалося, немов стріляють із малих гарматок. Тут що лиш ми відбули свої „вправи в стрілянні". Кожний стрілець вистрілив там по кількадесять набоїв і кожний мав напухле праве рамя, бо старий Верндель давав такий сильний відштовх, що треба було його сильно тримати, щоб не повибивав зуби. Стрілецькій радості не було кінця. Ось стоять вони віч-на-віч з ворогом і хоч у маленькій частині можуть відплатитися ворогові за всі кривди, що він приніс нашому народові і нашому рідному краєві. Бій трівав до самого сумерку. В перервах, коли була команда „здержати вогонь", ми розмовляли зі старшими нашими товаришами зброї. Вони казали нам, що від самого Тернополя завжди відбивають москалів, а проте завжди відступають і у відвороті дійшли вже до Бескиду.

„Ану, побачите, що й сьогодні буде знову „рікцуґ (відворот), хоч ми розбили москаля".

Ми не брали поважно тих нарікань старих ополченців, але вони ввечорі таки справдилися. Прийшла команда „збірка" і казали нам машерувати кілька годин вночі аж до самого Волового. Пустився зливний дощ. Ми ледво тягнули за собою ноги, доки дійшли до Волового, де з трудом віднайшли одну хижу, де ще не було війська. Там сяк-так повечеряли та пішли в свіжу отаву спати. Сон був кріпкий і трівав аж до пізного ранку. Декому снився Золотоверхий Київ, іншому Дніпро-Славута і розлогі українські степи.

Та заки той сон здійснився в 1918 році, то ще не раз треба було співати в Карпатах і в Галичині коломийку про воші і про „ковнір".

Але в 1918 і 1919 роках той стрілецький сон про Київ таки був здійснився...

Коли буде поновлене здійснення нашого сну з 1914 року?

ПРОДУКЦІЙНА СИЛА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Майже в цілому світі Злучені Держави Америки вважаються найбільш багатою і продукційною країною за цілу людську історію. Але не всі добре познайомлені з тими фактами, що уможливили цій країні зробити такі великі економічні досягнення.

Не зважаючи на свій великий поступ, Злучені Держави ще не спромоглися задовольнити деякі основні вимоги всього американського населення. Деякі американці все ще не мають подостатком їжі, одягу, чи відповідного помешкання. Багато не має змоги дістати відповідну освіту або медичну поміч.

Проте, американці ніби вже наближуються до своєї великої мети — продукувати стільки аби все населення мало відповідну їжу, одяг, мешкання, мало змогу здобути освіту, дістати медичну допомогу.

Це завдання є дуже великим навіть для дуже багатої і продукційної країни. Для того треба мати досить сільсько-господарських продуктів; виробляти досить товарів; підготовляти — і відповідно оплачувати — подостатком вчителів, дікарів, дентистів і д.т.,; забезпечити кожному американцеві задовольняючий рівень життя. Виникає питання — які реальні цілі Злучені Держави можуть досягнути під цим оглядом за наступних десять років?

Найкраще робити припущення на майбутнє, переглядаючи досягнення з минулого, а минуле американського виробництва є дійсно визначним. Народний прибуток, як його міряти закупочною силою грошей, збільшився за роки від 1850 до 1940 в 16 з половиною разів. Робітнича сила за той самий час збільшилася тільки в яких шість з половиною разів. В 1850 році робітник працював пересічно 12 годин денно, шість днів на тиждень; в 1940 — 43 години тижнево, а тепер — 40 годин. Ці числа ясно вказують на те, що робітництво може тепер продукувати багато більше різних річей за значно коротший час праці, ніж сто років тому.

Міркою цього минулого досягнення — та майбутніх американських можливостей — є один важливий чинник: продуктивність праці, або кількість речей, випродукованих одним робітником за одну годину праці. Зріст американської продуктивности був дійсно надзвичайним. Від 1850 року продуктивність зростала пересічно на 18 відсотків за кожних десять років. Сьогодні продуктивність пересічного робітника в п'ять разів більша від продуктивности робітника в 1850 році.

Ця велика продуктивність не є наслідком того, що робітники ніби навчилися тяжче і швидше працювати, а наслідком широкого примінення машинової сили.

Несповна сто літ тому машини виконували тільки шість відсотків доконаної праці по цілій країні. Велику частину праці виконували т в а р и н и, решту довершував людський піт і мозолі. Машиновий вік приніс великі зміни. На 1940 рік використання машинової енергії в Америці зросло більше як в 250 разів! Тварини виконували тільки шість відсотків праці, а люди менше ніж чотири відсотки. Припускають, що на 1960 рік 96 відсотків праці в Америці буде виконуватися машинами, пущеними в рух мінеральним паливом та силою води.

Маючи це на увазі, які припущення можна робити щодо американської п р о д у к ц і ї на 1960 рік?

До Другої Світової Війни, найбільш продуктивним роком за мирного часу в американській історії був рік 1940. Проте, в 1944 році — в найбільшім розгарі війни — виробництво в Америці більше ніж подвоїлося. Ця величезна продукція була наслідком велитенського, надмірного зусилля. Більше ніж коли перед тим працювало людей і працювали більше годин тижнево. Коли в 1940 році тиждень праці мав пересічно 43 години, то в 1944 році пересічно працювали по 46.7 годин на тиждень. Робітників в 1944 році було на 16 мільйонів більше ніж в 1940 році.

За нормальних, мирних умов більшість таких тимчасових робітників як господині, молодь, старші люди, які вже є на пенсії, не йде на працю, а більшість сталих робітників не хоче працювати стільки годин на тиждень, як в часі війни.

В такому разі як сподівається Америка втримати постійний зріст загального народного прибутку? Відповідь лежить **в піднесенні продуктивности** — збільшення виробу на годину праці. Перевищити на 1960 рік продуктивність военного часу, не збільшуючи годин праці за мирного часу і за умов тільки нормального збільшення робітничих рядів, можна за допомогою **машинової сили.** Від цього джерела сили залежить спроможність Америки збільшувати свою продуктивність.

Як не буде третьої війни, або більшої депресії, Америка повинна спромогтися за наступних 10 років дати працю більше ніж для 60 мільйонів осіб; виробити за пересічну годину праці матеріяльних річей та послуги вартістю на $1.61 та довести загальний, народний прибуток до 190 біліонів долярів (доляри вартости 1947 року), тримаючи пересічно 38-годинний тиждень праці.

Цей загальний огляд дає деяку уяву про розмір американських досягнень та можливостей на майбутнє. — **(З. Р.)**

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАВІСОЮ

„І вкусить, і меду дасть". У зв'язку з масовим виїздом українців з Австрії та Німеччини до нових країн поселення советське радіо розпочало запеклу кампанію залякування переміщених осіб дальшою еміґрацією з Европи. У радіопересиланнях з Москви і Києва, зокрема в спеціяльних пересиланнях для українців за кордоном систематично чуємо страхітливі статті, що мають служити цій меті. Сповнені вони брехливої інформації—інакше не можна назвати ті „факти", що їх подає київське радіо про умови життя і праці українських поселенців в ЗДА, Англії, Канаді та інших країнах, наклепницьких тверджень про рабську працю в цих країнах, про безправне становище переміщених осіб, їх виснажливу надлюдську працю і злиднену платню, безперспективність їх дальшого перебування на чужині. Меті дезорієнтації і залякування української еміґрації служать і „розповіді очевидців", коли не-коли передавані з Києва, розповіді тих, хто після кількох років перебування на чужині повернулися на „соціялістичну батьківщину" і тепер живуть там „щасливо і заможньо". Не бракує в цій кампанії і спокусливих обіцянок, що мають переконати декого з українців на чужині повернутися до УССР. У цих умовленнях повернутися на Україну, що їх чуємо щодня впродовж уже кількох років, немає нічого нового. Кожний еміґрант добре знає справжню вартість большевицьких обіцянок і тим то ніхто з них не хоче і не може вірити привабливим словам з Києва.

Повінь большевицької писанини. Серед найважливіших повідомлень київських часописів і радіо часто подибуємо повідомлення про вихід у перекладах українською мовою творів Леніна, Сталіна, різних „клясиків марксизму-ленінізму" та іншого аґітаційного большевицького к н и жкового мотлоху. Хоч у бібліотеках і книгарнях УССР н е можна знайти книжок найвизначніших українських письменників і мислителів, підручників української літератури і історії українського народу, — повінь большевицького мотлоху заливає книжковий ринок УССР.

Димісія М. Бажана. Президія Верховного совету УССР ухвалила звільнити Миколу Бажана від обов'язків заступника голови Ради міністрів УССР. Офіційне повідомлення з цього приводу не подає справжніх причин звільнення Миколи Бажана, зазначаючи, що це зроблено на прохання М. Бажана, який хоче присвятити себе виключно літературній праці.

У театрах Києва. 17. вересня в театрах Києва почався новий театральний сезон. Драматичний театр ім. Івана Франка почав його виставою п'єси російського письменника М. Вірта „Змова приречених". Головні ролі в п'єсі виконували провідні актори театру Наталка Ужвій, Гнат Юра та інші. У цьому театральному с е з о н і франківці відновили виставу історичної п'єси „Маруся Богуславка". Ролю Марусі грає артистка Наталка Ужвій.

У Київському театрі опери та балету сезон почато оперою „Іван Сусанін". Наступні вистави — „Майська Ніч", „Евген Онегін" та інші російські опери.

Майже виключно перекладні п'єси йдуть у київськом театрі юного глядача. Показано прем'єру пєси Михалкова „Я хочу додомку", виставу „Сніжок" Любимової та „Підступи і любов" Шіллера. Театр музичної комедії та російський драматичний театр ім. Лесі Українки розпочнуть зимовий сезон на початку жовтня після їх повернення з ґастролей до Києва.

Свято пісні в Одесі. У неділю 18. вересня в Одесі відбулося масове свято пісні й танцю на відзначення 10-річчя об'єднання українських земель у советській державі. У ньому взяло участь 50 тисяч робітників, моряків, студентів і службовців. Зведений хор у складі 20 тис. заспівав советський гімн, українські народні пісні „Ой, хмелю, мій хмелю" та інші. Понад 500 танцюристів виконували народні танці.

Пленум ЦК ЛКСМУ. 21. та 22. вересня відбувся черговий пленум ЦК комсомолу України. Пленум обговорив доповіді секретарів ЦК ЛКСМУ Семичасного та Шелеха про поліпшення масово - політичної роботи серед молоді України. Пленум запропонував комсомольським організаціям посилити серед молоді пропаганду марксизму-ленінізму, виховання її в дусі советського патріотизму. Чимало уваги у виступах учасників пленуму приділювано „боротьбі з рештками капіталізму та буржуазного націоналізму в свідомості молоді". У зв'язку з незадовільною організацією масово-політичної роботи серед молоді звільнено головного редактора органу ЦК ЛКСМУ „Сталінське плем'я" Андрієнка; на його місце призначено Іванова.

Колесо історії не завернулось...

(Докінчення зі стор. 2-гої)

перейшло в Українських Січових Стрільців, перший новітній український військовий леґіон, що знайшов свого гідного і славного наслідувача й наступника в леґіоні київських Січових Стрільців. Політичним органом Українських Січових Стрільців була Боєва Управа, як еманація тодішних українських політичних партій, еманація тієї західньо-української демократії, яка перевела ввесь той ґігантичний процес розбудження і розвитку нації, від пеленок національної свідомости до зрілости самостійницької ідеї.

В ім'я історичної правди треба ствердити, що в дні 1 листопада самостійницьку ідею підхопила й реалізувала збройним зривом українська молодь. Із кол молоденьких старшин Усусісів виринула думка перевороту. І молоденький український вояк повісив на вежу львівського ратуша вранці 1. листопада 1918 року український прапор, може сам не здаючи собі справи, що в тому моменті повернулося колесо історії, бо в сім'ї вольних народів засів ще один поневолений до того часу нарід. Ця воля не була довга. Округло тільки 9 місяців тривала українська влада в Західньо-Українській Народній Республиці. З відворотом Української Галицької Армії за Збруч у серпні 1919 фактично скінчився той короткий, як лискавка, епізод волі у довгій предовгій темряві неволі.

Але в житті народів обов'язує інший календар, як в житті одиниць. Обов'язує теж інше поняття речей реальних і нереальних. В и з вольницький зрив галичан у листопаді 1918 року не вдався, як не вдався теж визвольницький зрив усієї української нації в рр. 1917-21. Проте колеса історії завернути не можна було: не можна було завернути назад українську політичну думку, перекреслити українську політичну зрілість, зробити українську націю назад аморфною етнічною масою. Не вдався тодішній український визвольницький зрив, бо й у Галичині політична зрілість широких мас не йшла ще так глибоко, щоб увесь нарід вхопив за зброю, знаючи, що боронить нею не тільки ідею, але власне життя. „Невтральних" було тоді ще багато і в Галичині, не тільки на Наддніпрянщині. Тому треба було те явище „невтральних" відпокутувати дальшими 20 роками неволі. І знову здавалось би, що 20 років — це в житті народу невеликий кусень часу. Але як змінилася за тих 20 років перебування під Польщею галицька вітка української нації! Як змінилось ціле духове обличчя західно - українського громадянства! У листопадових днях 1918 року йшла демонстрація політичної зрілости, у пізніших 20-ти роках ця політична зрілість стала вже таким реальним чинником, що на ньому сьогодні спіраємо всю нашу віру.

Колесо історії котиться далі й коли знову замає над ратушем Львова жовто-блакитний прапор, то ворожа рука не зніме його вже так швидко: бо держаткме його там уже цупко вся свідома, зріла українська нація.

В кожній у к р а ї н ь к і й хаті повинен знаходитися часопис „С в о б о д а".

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРУ

(Докінчення зі стор. 3-ої).

гів на шляху до завершення найсвятішого ідеалу нашого народу.

Розходився домів зібраний на площі народ. Велич свята, таємничість цієї святочної хвилини скріпили його на довгі літа боротьби. Кожний чув що сталось тут щось небувалого, щось таємничого, а в серці ніс додому кожний якесь таємне тепло, що проймало ціле його єство, що в далеких надрах душі пробуджувало нові сили, щось таємниче, що гнало його несвідомо кудись вперід, кудись в незнане, але так довго ожидане—рідне.

* * *

І сьогодні я в далекій чужині „людським призирством наче струпом вкритий" гляджу на ницоту днів наших, на народ наш зморений, збіджений, з тавром туги - вичікування на обличчі. Чую, що всі ми попали якби в якусь пропасть, повну темряви й зневіри. Поглочений тою темрявою, шукаю бодай якогось промінчика світла. І вже бачу його. Бачу знову той образ минулого, стараючись зв'язати його з теперішнім, шукаю в ньому джерела обнови, джерела нових сил, наших. Бачу черстве обличчя Митрополита, Його розумні очі, задивлені в майбутнє народу, чую слова хорунжого: „...та прийде час і прапор наш замає..." чую, як тепло якесь проймає ціле моє єство, чую як зневіра уступає з мойого серця, бачу духовими очима образ майбутнього нашого, о б р а з днів щастя-радости, образ перемоги світла над темрявою, коли то

...На оновленій землі
Врага не буде, супостата
А буде син і буде мати
І будуть люди на землі.

* * *

Знаю: Буде знову день і знову зберуться тисячі перед митрополичом палатою. Винесуть так леліяний довго в серцях всіх прапор Свободи. І спрямують зір свій на нього многотисячні маси народу і схиляться перед ним прапори і ці, принесені з усіх закутин Землі Рідної і ті, принесені з чужини далекої. Могутньо тоді залунає свобідно наша пісня. А дзвони усіх церков будуть грати так весело-радісно. Вони звіщатимуть світові про те

...що нам воскресла вже держава
Що Україна встала з тюрм.

Ів. Керницький.

ВЧЕНА ДИСКУСІЯ

(Фелейтон.)

Якось заходжу до книгарні купити газету, аж бачу — стоїть їх чотирьох, світильників непогасних нашої культури і науки на чужині: стоїть проф. і д-р Р., загальновідомий мовознавець, стоїть неменше відомий, таксамо проф. і д-р С., історик мистецтва, стоїть редактор Б., поет, публіцист та ідеолог одної з наших партій, тай ще стоїть доцент У-ів, талановитий, хоч і молодий хемік, кажуть — з европейською славою, автор низки винаходів у ділянці досконалення штучних добрив. Стоять, кажу, ці достойні мужі і завзято дискутують. Хоч воно і не годиться — підслухувати посторонніх людей, проте, в цьому випадку, прийшлося мені зломити кодекс добрих обичаїв та прислухатись одним ухом до їх ученої бесіди. Уявіть собі: засидівся чоловік у „контрах", де світ дошками забитий, а дідько добраніч каже та й сильно відстав від культури. От, гадаю, зачерпну спору мірку тієї культури просто з праджерела: довідаюсь від світильників про актуальні новини з нашого мистецько - наукового - політичного життя.

Слухаю, — а визначний мовознавець каже:

— Я, каже, коли пайнтую, то не пхаю квачика у фарбу по саму гичку, лише мачаю кінчик, а потім тягну по дошці — сюди, і назад, сюди, і назад, щоб фарба всякала в кожну щілину. Насамперед тру дошку сенд-пейпером, або стілвулом, потім витираю її шматиною і кладу прайм-пейнт. Після того треба підождати яких 48 годин, щоб фарба якслід присохла, а тоді вже можна класти секенд-ковт. О, мого боса не ошукаєш, він пильно стежить за роботою. Гей, Майк, питає мене вчора, ти музикальний? Єз, сер, відповідаю, я захоплююсь музикою!... Ол-райт, каже, то не махай пензлем у такт мельодії „Єнкі Дудл", лише тягни повільно, на нуту „Віють вітри, віють буйні..." —

Професорів виклад перебив ідеолог одної з наших партій, бо не міг того стерпіти, коли хтонебудь інший більше балакав від нього:

— Окей, пане професоре, коли ви — такий знаменитий практик, то скажіть мені: звідки ви починаєте мити стіну? З гори, чи з долини?...

— Ясно, що згори! — самопевно відповів професор.

— Сідайте, пане професоре! „Недостатечне!" Такого робітника, як ви, я не тримав би і заполовину пейди!

— Як то? Чому? Що значить — „не тримав би?" — допитувався збентежений професор. — Я стосую той метод при пайнтуванні і маю гарні осяги!

— Що пасує при пайнтуванні — не пасує при клинуванні!" — змісця зримував славний поет. — Як потягнете мокрою шматою згори в долину то наробите басаманів, що позасихають і яких потім сам дідько зубами не пообгризає. А коли миєте з долини — то все окей, бо вода не тече з долу до гори, тільки навпаки, це вже, хіба, вам відомо?..

— Слухайте, пане Колеґо!— заатакував професора з другого боку історик мистецтва. — А, скажім, прошу вас, що ви „мапуєте фльори". В людській мові це означає — миєте долівку...

— Тільки, прошу вас, пане колеґо, без пояснювань! — горячився мовознавець. — Це вже, з вашого дозволу, моя царина, не ваша!... Я спеціяльно вивчаю говірку американських українців і задумую написати про неї окрему студію!

— Це, прошу вас, пане колеґо, можна сказати — пісня майбутнього, але покищо, припустім, ви — мапуєте фльори.. То куди будете йти з „мапою" — до переду, чи до заду?

— Ясно, що до переду!

— Хі, хі, хі!., Хі, хі, хі!.. — зайшовся дрібненьким хихотанням історик мистецтва, аж захлиснувся, затріпав руками і сльози потекли йому з очей.

— Старий дурень! — забурчав під носом професор. — Якого біса він хехоче?

Ідеолог одної з наших партій поклепав його по плечах:

— Пане професоре, основні закони логіки обов'язують всіх людей на світі, навіть мовознавців. Подумайте: коли ви миєте долівку і поступаєте до переду, то значить, що ви зараз таки ту саму долівку занечищуєте власними брудними підошвами! Так, чи ні?

— А й справді!.. А я про це не подумав!.. — виправдувався засоромлений мовознавець.

Коли старі ветерани науки й культури на хвильку притихли, тоді забрав слово наймолодший віком вчений муж, а саме доцент І-ів:

— Я просив би шановних колег висловити ваш погляд у такій квестії: чим, яким — скажім по-нашому — е р з а ц о м найкраще клинувати „седеси" в тойлетах?

Розгорілася пожвавлена дискусія. Думки вчених мужів б у л и поділені: мовознавець твердив, що найкращим засобом є „вошінґ сода", історик мистецтва — що „совп павдер", а ідеолог одної з партій радив мішати воду з милом, подібно, як він помішав горох із капустою, коли писав програму для своєї партії. Але жадна з відповідей не задоволила молодого винахідника.

— А на ваш погляд — чим найкраще клинувати? — спитав професор мовознавства.

— Нічим, — відповів доцент.

Ветерани науки й культури заніміли з дива...

— Так, шановні колеґи, нічим! — спокійно продовжав винахідник. — До такого висновку я дійшов по чотиромісячних нічних студіях цього питання в готелю „Асторія". Що я намозолився коло тих клятих „седестів", про це наш маестро Б. міг би списати цілу епопею, — якби пошукав трохи натхнення і в цій матерії. Я чистив їх і содою, і милом і всякими іншими „повдерами", мало того — я навіть придумав для цього спеціяльну хемічну речовину (думаю, що колись той винахід опатентую!) та все дарма... Прийде, бувало, мій форман (наш дядько з-під Рогатина) подивиться, покрутить носом і каже: „Но, Джек, я не є з твоєї роботи сатісфайт. В мене тойлет-бола має світитися, як люстро, як нашийник з брилянтів! Ти знаєш — хто сідає на це сідало?... Вчені голови, світові люди, самі грубі риби, що вартують нині мільйони долярів! Бери, брате, рексу і далі полішуй — робота сама не зробиться!..." І починалася наново моя ґарівка, від якої пухли мені руки та очі з лоба вилазили. Але ці страждання породили один із найкращих моїх винаходів!.. Я прийшов до голови по розум — і тепер тільки раз, у суботу, роблю „ґенеральну чистку" всіх убікацій (а маю їх 38!) А так, кожного дня, лише перейдуся і кожну мушлю сполочу водою... Потім замикаюся в одному з тойлетів і щось собі читаю, або пишу... По двох-трьох ґодинах часу кличу формана, щоб оглянув роботу. Той, розуміється, крутить носом, виголошує мені доповідь про „сідала" і „вчені голови" та дає „ордер" ще раз „полішувати". То я ще-раз пополочу „седеси" водою і по якомусь часі знову його кличу... А мій форман аж променіє з радости: „О, бой, еі, тепер лукс найс! Тепер я бачу, що ти приложив до того рук!" І засипає мене похвалами, частує папіроскою, обіцяв нагородити авансом — перевести до чищення попельничок!

— Ґратулюємо! Ґратулюємо! — загули хором вчені мужі, стискаючи доцентові руки і висловлюючи своє захоплення його „винаходом".

На цьому, однак, дискусія припинилася, бо в л а ститеть книгарні заявив, що йде їсти „сапер". Але я і так з неї скористав і ще один зайвий раз переконався, що ніколи не зашкодить послухати, як вчені люди говорять. —

ВЖЕ В НАЙБЛИЖЧУ СУБОТУ І НЕДІЛЮ, В ДНЯХ 5 І 6 ЛИСТОПАДА, ВІДБУДЕТЬСЯ У ВАШИНГТОНІ ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ! ЧИ ВИ ВЖЕ ЗГОЛОСИЛИ СВОГО ДЕЛЕГАТА І ПОЛАГОДИЛИ ВСІ ЗВ'ЯЗАНІ З ЦИМ ФОРМАЛЬНОСТІ? ЗРОБІТЬ ЦЕ ЩЕ СЬОГОДНІ! ПРИЇЖДЖАЙТЕ САМІ НА КОНГРЕС, ПРИЇЖДЖАЙТЕ ВСІ, ЩОБ СВОЄЮ УЧАСТЮ ЗАМАНІФЕСТУВАТИ НАШУ СОЛІДАРНІСТЬ В ДОПОМОЗІ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ВИБРАТИ НАШУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ, ЯКА ЦЮ ДОПОМОГУ ОРГАНІЗУВАЛА Б! ПРИЇЖДЖАЙТЕ ПОСЛУХАТИ І СКАЗАТИ СВОЄ СЛОВО В ОБОРОНІ ПОНЕВОЛЕНОЇ УКРАЇНИ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Триюмф ідей й досягнень У. Н. Союзу.

Є тисячі різних більших й менших українських організацій по наших громадах. Є їх аж 113 в Шікаго. Деякі з них роблять добру роботу, за деяких не чути, а інші може навіть й забули самі, що вони існують й чому взагалі існують. Для життя організації, для піддержання духа треба публичних виступів. Не для самохвальби, а для реєстру!

В неділю, дня 25 вересня, відбувся у нас такий виступ У. Н. Союзу в Щопен Школі, з нагоди 55-літнього існування організації. Для вшанування ювілята явилося 1200 людей, які вислухали концерту й віча. А було чого слухати! Головний радний Тарас Шпікула відкрив ювілейне свято короткою промовою, в якій підчеркнув значення ювілейних обходів наших організацийй в Америці. Головну промову виголосив головний секретар У. Н. Союзу Дмитро Галичин. Як давний союзовий ветеран, що „має в пальцях" всі цифри й дати, він в приступній формі вичислив все те, що робив Батько-Союз за 55 літ свойого трудолюбивого життя. Пригадав, як зачав Союз працю в роковини народин першого президента Америки, Юрія Вашингтона, як відкривав нашим людям „очі до світла, правди і знання". Як дбав Союз й за духовну обслугу наших людей, спроваджував священиків, дяків й редакторів. Згадав про культурно-освітну комісію що в початках існування наших громад в Америці дбала про духовий корм для наших людей в Америці. У. Н. Союз продовжував ту працю комісії й тоді, як її нестало. У. Н. Союз й Свобода мали в себе все бібліотеку й займалися книжковою справою, та спроваджували всі найновіші видання з рідного краю. У нашому полі виріс Союз до того, що тепер займається видавництвом книжок про Україну в англійській мові, що зацікавив українською справою таких видних людей як проф. Кляренс Менінг з Колумбійського університету або як світової слави журналіст Вилйєм Чемберлин.

Зупиняючинь на гуманітарній сторінці діяльности У. Н. Союзу, бесідник радив переглянути касові звіти організації, ЗУАДКомітету й Конгресового Комітету, щоби переконатись, що У. Н. Союз на 80 відсотків несе тягар переселенчої й української політичної акції в Америці.

Те саме по наших громадах, де союзові відділи несуть велику частину тягару й відповідальности в приниманню нових іміґрантів. Це можна бачити на місці в Шікаґо, де Союзовий Дім завалений новоприбувшими, якими опікуються союзовці.

Про патріотичну діяльність У. Н. Союзу треба згадати, що він завжди найбільше інтересувався різними справами теж на рідних землях. Всі наші установи знаходили все в У. Н. Союзі свойого покровителя. Батько-Союз й його члени зложили на народні цілі на протязі 55 років один мільйон долярів!

При кінці промови бесідник підкреслив вже видні наслідки великого вкладу нових українських іміґрантів в українське життя в Америці, а У. Н. Союзу зокерма.

Від нових іміґрантів промовляв інж. Богдан Білинський, б. посол до сойму. Він ствердив, що т. зв. стара українська іміґрація в Америці в найкритичнішій хвилі для українського народу — не завела. Вона зорганізувала добрий апарт, який до нині діє чи то в користь переселення наших людей чи в політично-визвольній справі. Хоч „старий край" мало інтересувався американським життям українців, то ті останні стали в добрій пригоді Україні й її справі в теперішній великій трагедії. Нові іміґранти цінять наші институциї в Америці і не заведуть покладених на них надій.

Парох православної церкви о. Мицик у своїй промові заявив, що його громада дає У. Н. Союзові ювілейний дар в формі н о в о з організованого відділу, що складається з новоприбувших братів наддніпрянців.

В концертовій програмі взяли участь пані О. Плешкевич, відома українська сольова співачка в Німеччині. Своїм мельодійним сопраном вона чарувала слухачів, що кілька разів викликали її на сцену. Д-р Іван Рудавський своїм виступом, зокрема піснею „Синя Чічка", придбав сибі в Шікаго славу першорядного співака.

Були в нас й декламації, п. Гайдая й маленької дівчини, панни Милородович. Гимн У. Н. Союзу цеї молодої декляматорки і її слова Шевченка „А ще гірше спати й спати на волі" придбали їй хмару оплесків. Тарас Шпікула молодший грав скрипкове сольо при акомпаніяменті своєї учительки, пані Ірхи-Яцула. Панна А. Дутчак, корлева популярности У. Н. Союзу на біжучий рік, була представлена присутнім королевою популярности з минулого року, п. Славкою В а с и л ьовською. Молоденькі дівчата, панни Шпікула й Куропась, вручили їй трофеї й китицю квітів. Церемонію в присутности голов. секр. п. Галичина перевів п. Д. Забіяк.

Виступ обох хорів: „Сурми", що складається з новоприбувших, й Мужеського Хору під управою п. Юрченка, був дуже імпозантним. Хор „Сурма" в нових одностроях лишив в присутніх незатерте враження своєю силою голосів й чистотою пісні та сольо-співами.

На тему ювілею говорив ще головний контрольор Іван Іванчук, а до збірки промовляв підписаний. Зокрема треба ще згадати, що пані Федорців радо служила на імпрезі акомпаніяментом.

По промові підписаного переведено збірку на Конгресовий і Допомоговий Комітети.

Пожертви зложили: Іван Марущак $20; по $10: Братство св. Стефана 221 відділ У. Н. Союзу, д-р Іван Смук, Іван Іванчук, Степан Куропась, Союзовий Дім, Тарас Шпікула, Іван Дужанський, Микола Запухляк, Іван Барабаш, Петро Дідик, Д. Стравняк; по $5: Ф. Васильовський, В. Любас, М. Петрів, О. Кочан, інж. Б. Білинський, С. Кришталь, Т. Ярема, Г. Павлюк, В. Баховський, С. Зелінка, Отці Василіяни, А. Косович, Іван Паславський, Мартин Сипко, О. Чайковський, С. Тимець, І. Гуцул, Іван Сенів, Євген Труць, Я. Бас, О. Юрченко, Г. Забіяка, А. Дідоха, А. Марцінковський, Марія Білик, Френк Мельник; С. Мацкевич; по $4: А. Хомич, О. Бернадин, Т. Василів; по $3: І. Засадний, М. Романищак, інж. А. Артимивич; по $2: А. Сем, А. Ниоклишин, М. Кордик, В. Токаревич, О. Хоркавий, М. Урбан, Н. Кирин, Ю. Орлос, К. Смаль, М. Баран, Степан Паньків, д-р Сениця, М. Токаревич, М. Рошко, П. Шаваля, Л. Доманьчук, Іван Шайда, М. Дацьків, І. Карпа, П. Костик, Н. Н., Б. Пруць, А. Фіца, І. Туцький, П. Костерка, Ф. Скоропад, А. Махник, М. Щербяк, І. Роїк, В. Кашуба, І. Гайович; по $1: М. Коваль, В. Крупяний, Д. Гаврилюк, М. Тимчук, А. Сидор, Д. Дякун, К. Січевський, А. Кушнір, М. Ракуш, Евгенія Гайдай, А. Боднарчук, І. Сливка, Е. Керичинська, М. Позивелко, Е. Мартинюк, Н. Н., О. Милорадович, В. Оленчук, П. Васильців, Джаман, Д. Хвальник, І. Кузьо, Т. Мищук, Р. Мицик, М. Пірко, М. Цісовський. При вході зібрано $78.57.

Степан Куропась.

ЗВІДОМЛЕННЯ БЮРА УККОМІТЕТУ

Дальші Відділи УККомітету:

1. В Лос Енджелес, Каліфорнія, основано при Українській Централі. — Раду допомоги визволенню України, яка проголосила себе Відділом УКК. Головою Ради обрано проф. Ветухова, відомого громадсько-політичного діяча на еміґрації в Европі, який буде одночасно й делегатом на Конґресі. Заложення трьох дальших Відділів УКК протягом двох тижнів свідчить про живий інтерес американсько-українського громадянства визвольною справою України взагальному та про значення УККомітету як організації на терені ЗДА.

2. З ініціятиви д-ра Василя Небелюка в Ню Гейвен, Конн., відбулися дня 23 ц. м. Установчі Загальні Збори Відділу УКК. Заснування нового Відділу приходить саме вчас, коли У. К. К. стоїть напередодні четвертого Конгресу у Вашингтоні, на якому мають бути винесені основні рішення відносно дальшої праці та оргаізаційної структури Комітету.

3. Справа підготовки Конґресу поступає. Програму Конгресу уже подано до відома через пресу. Звертаємо при цім увагу організаціям, щоби при зголошенню участи в Конгресі присилали й відповідну вкладку. Це улегчить нам працю при реєстрації, бо кожна така організація вже матиме завчасу полагоджені евіденційні та інші формальності. Організації, які не були досі членами УКК і які не дістали від нас потрібних друків, просимо зголоситись листівкою і ми їм зразу вишлемо всі друки й потрібні інформації на зголошення делегатів на цей Конґрес. Прийдіть всі, щоб спільними та організованими силами допомогти Українській Нації в її боротьбі за державне й національне визволення.

4. В неділю, дня 6 листопада 1949 р. — в другий день Конґресу — в год. 3 попол., в Стетлер Готель, Президеншел рум, відбудеться для ширшої публіки концерт славної Капелі Бандуристів. Звертаємо увагу нашого широкого громадянства Вашингтону й околиці на цю рідку нагоду та просимо їх чисельно прийти почути прекрасний спів Капелі в супроводі українського національного інструменту бандури. Віримо, що наше громадянство скористає з цеї нагоди й прибуде громадно на концерт. Білети на концерт можна набути в бюрі У. К. Комітету, 50 Church St., Room 252, Ню Йорк, Н. Й., телефон BEekman 3-8885, на Конгресі і перед концертом при касі. Вступ $3, включно з податком. При замовленні проситься слати одночасно й противартість. На подані інформації звертаємо увагу новим іміґрантам, які працюють на фармах в Меріленд.

5. Делегати й гості, які бажають резервувати для себе місце в готелі, просимо нас зразу повідомити, бо підчас Конгресу може бути запізно. Резервувати можна на вище поданій адресі бюра. Делегати резервують для себе готель на повновластях. Внизу є окрема рубрика для тої цілі.

6. Найбільше зголошень делегатів досі прибуло із стейту Пенсилвенія. Потім слідує Ню Йорк. Сподіємося, що Ілиной та Мішиґен не дадуть себе відсунути на третє або четверте місце.

У. Н. СОЮЗ ОПІКУЄТЬСЯ НОВОПРИБУЛИМИ.

Шікаґо може доказати, як опікується У. Н. Союз скитальцями. З призначенням 100 родин на нашу громаду, приїхало вже 111 родин, значить Шікаґо перевиконало квоту назначену ЗУАДКомітетом.

На світлині в окруженню скитальців, знаходяться п. Бобик, предсідник 379-го відділу; д-р Іван Смук з дитиною на руках й Василь Любас, опікуни новоприбувших. В другому ряді гол. контр. Степан Куропась й інж. Іван Цісар, командант нових іміґрантів.

Союзовий Дім на Вестерн Евню є тепер „Кошем", де прибувають скитальці. Там живуть й харчуються даром, доки не піднайдуть праці й мешкання. За працю стараються всі, за мешкання також. Референтом від праці й мешкань є гол. кон. Степан Куропась з рамени „Самопомочі" і Ліґи. Досі він піднайшов 291 місць праці, 21 мешкань, й переселив 16 родин з інших місць. Д-р Іван Смук і п. Олекса Любас, члени 221-го відділу, перебувають на переміну в Союзовому Домі, приймають нових, висилають старих, опікуються кухнею. Предсідник 379 відділу п. Бобик, управитель Дому, журиться, що має робити з тими організаціями, які наперед до кінця року понаймали залі Союзового Дому на свої імпрези.

Степан Куропась.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 15.

Відділ:		Жертва:
	Михайло Бобер	$ 2.00
	Іван Сафіяник	2.00
	Dora Chechel	2.00
	Д-р Антін Жуковський	1.00
	Мгр. Володимир Ліщинський	2.00
	Курилко Іван	2.00
	Григорій Гупчок	1.00
	Іван Басараб	2.00
	Олекса Данилевський	1.00
	John Pawlowski	2.00
	Орест Стецура, передпл.	2.00
	В. Василюк	1.00
	Богдан Вовчик	4.00
3	Михайло Сухорський	5.00
8	Wladimir Harasimow	2.00
13	Антоній Дзямба	3 00
14	Stefan Leskiw	2.00
20	Іван Дибель	2.00
25	Olga Dmytriw	5.00
52	Дмитро Хрупалик	3.00
53	Leon Hnatiw	2.00
53	Михайло Грик	2.00
55	Павлюк Іван	2.00
58	Мартин Романів	1.00
59	Michael Pashkewicz	2.00
63	Kolodijczyk Leshko	2.00
80	Theodore Dutczak	5.00
81	Петро Войтович	2.00
83	Михайло Опришко	2.00
89	Стефан Ванат	3.00
96	Михайло Дрізд	5.00
102	Stanley Yunik	2.00
104	John Antiporovtch	2.00
106	Theodore Schultz	1.00
111	Юрій Лукиник	2.00
116	Павло Стадник	5.00
116	Михайло Дідун	2.00
127	Іван Нафус	5.00
132	Michael Wallace	3.00
143	George Kolba	2.00
146	Daniel Lypcan	4.00
158	Ю. Павчак	5.00
158	М. Кіт	3.00
158	Т. Сорока	3.00
158	М. Ваглай	3.00
158	П. Дубовецький	2.00
158	М. Гумен	2.00
158	Л. Костів	2.00
158	С. Глушко	2.00
158	Гр. Сидорко	2.00
170	Василь Павкевич	2.00
170	Григорій Павлик	2.00
170	Григорій Готра	2.00
172	Wasyl Kurylo	2.00
178	Йосиф Харко	2.00
191	Wasyl Szuszko	1.00
194	Wolodymyr Novomlynskyj	2.00
204	С. Турап	10.00
204	Стефан Цимбала	3.00
204	Казимир Іванків	3.00
204	Михайло Баран	2.00
205	Лешко Хомко	2.00
211	Іван Геба	2.00
213	Dmytro Lypowy	2.00
217	Michael Pukish	2.00
234	Михайло Стефура	2.00
234	Юрій Гвіздь	2.00
245	Михайло Скалоцький	2.00
259	Andrew Trusiak	2.00
266	Bazarnicky Osyp	2.00
270	Василь Гіль	3.00
274	Jacob Petruch	2.00
288	Ілія Віхот	2.00
299	Сидорович Іван	2.00
305	Дмитро Дацько	2.00
320	Микола Марченко	2.00
325	John Lobur	2.00
336	Іван Сидорович	3,00
361	Лев Миронюк	5.00
361	Стефан Яловеґа	5.00
361	Семен Пухир	2.00
361	Марія Садова	2.00
361	Peter Bych	2.00
363	Іван Скробач	5.00
363	Дмитро Мішанец	3.00
363	Олекса Іванців	2.00
363	Андрій Лялюк	2.00
363	Михайло Луцишин	2.00
363	Григорій Непорадний	2.00
363	Г. Підскальний	2.00
365	Kashnitsky Michael	2.00
367	Wasyl Wojcechowski	3.00
368	Михайло Пророчок	2.00
370	Михайло Довгий	2.00
372	Andrew Zahuta	1.00
374	Nicholas Bilak	2.00
392	Марія Романович	2.00
393	Michael Horbay	2.00
396	Michael Diak	2.00
430	Бакай Осип	1.00

НОВЕ ЖИТТЯ В КРАЇНІ ВІЛЬНИХ

По широких просторах цеї країни вільних починають тепер будувати свої нові доми та творити своє нове життя вже багато тисяч тих наших братів і сестер, що ще вчора були бездомними скитальниками. Багатьом з них доводиться перемагати великі початкові труднощі. Нові обставини, незнання мови, труднощі з новими методами праці і життя, труднощі в піднайденні професійної роботи, все це творить для них багато щоденних турбот, притемнює ясний горизонт кращого майбутнього.

А л е поступово перемагаються труднощі, усувається перешкоди і велика вже маса нашої нової іміґрації починає щораз глибше запускати коріння в новий терен та щораз ширше розгалужувати свою діяльність. Місцеві організації збільшують своє членство, дістають нових високовартісних і часто кваліфікованих громадських, культурних та інших суспільних діячів. Біля них починають вже виростати нові організації, що роблять наше загальне громадське життя різноманітнішим, активнішим.

К р і м окремої організації „Самопомочі", що має вже чимало своїх відділів в поодиноких місцевостях, нові іміґранти організуються теж в своїх окремих віділах існуючих „старих" товариств та організацій. На іншому місці в дописі з Шікаґо п о в і д о м ляється про створення там окремого відділу Українського Народного Союзу зі самих бувших скитальців, втікачів з підсовєтської України. Повідомлення про створення нової організації новоприбулих українців подала н е д а в н о Ґеттисбурська преса. Одної гарної неділі кількадесять новоприбулих в околиці Ґеттисбурґа влаштували собі спільний пікнік, приїхав до них український священик, приїхали д-р Ґалан і д-р Дубас зі ЗУАДКомітету з Филаделфії, виголошено багато промов, обдумано і обговорено теперішні і майбутні завдання та створено у вислідї своє товариство, яке в майбутньому керуватиме місцевою громадською працею, під символом тих двох прапорів, що повівали вільно і високо під час цеї зустрічі: зоряного американського і синьо-жовтого українського. Під цим знаком поступото, але помітно твориться, росте і процвітає життя н а ш и х новоприбулих братів і сестер теж в численних інших місцевостях.

ТВОРЯТЬ НОВЕ ЖИТТЯ.—Група нових українських іміґрантів повіту Адамс в Пенсилвенії, що відбули свої перші збори на фармі Дж. В. Вішопа, одного з великих українських приятелів та повітового предсідника американського переселенчого Комітету. В повіті вже тоді було поверх сотні нових українських іміґрантів.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

МИСТЕЦТВО ТЕАТР-МУЗИКА

ВИСТУП УКРАЇНСЬКОГО ОПЕРОВОГО АНСАМБЛЮ В ДІТРОЙТІ.

Тисячна публика ентузіястично вітає нових українських оперових артистів.

Неділя, 16 жовтня, стала свіжим історичним моментом для української громади Дітройту. В годині 3 пополудні цього дня відбувся в авдиторії Українського Народного Дому перший привітальний концерт Українського Оперового Ансамблю, під музичним керівництвом Богдана Пюрка, який прибув сюди недавно зі скитальщини.

В концертовім виступі взяли участь Лідія Горн, драматичний сопран, Наталія Носенко, ліричний сопран, Ігор Зайферт, тенор, Михайло Мінський, барітон і Михайло Ольховий, бас. Супроводив на фортепіяні для цілого концерту музичний керівник ансамблю, Богдан Пюрко.

Авдиторія У. Н. Дому була вщерть виповнена приявними, а більш сотні гостей мусіли вислухати концерту стоячи, бо не стало місць. Прибуло на концерт багато українців з канадійської сторони, з віддалених місцевостей Мішігену, а навіть з Толідо й інших близьких місцевостей стейту Огайо.

На програму концерту склалися соля, дуети і квартети, групові сцени з українських і чужих опер, як теж українські концертові й народні пісні. Входили у програму оперові арії Лисенка („Тарас Бульба"), Костенка („Кармелюк"), Фоменка („Івасик Телесик"), Маскані („Сільська Честь"), Леонкавалло („Паяци"), Пуччіні („Тоска"), Штравса („Циганський Барон"), як теж концертові твори Гайворонського, Нижанковського, Ревуцького, Стеценка, Чишка, Д. Січинського, В. Витрицького (пластові пісні) й інших. Програма була знаменито й зі смаком дібрана, твори всі нові, ще не знані загальній українській публиці Америки. Кожний виступ поодинокого соліста й групові виступи були витані приявними з найбільшим ентузіязмом, були безперервні домагання наддач, яких однак публика своїми громовими оплесками й викликуваннями артистів таки не добилася, бо концерт відбувався стисло після програми. Характер концерту був високо мистецький в повному розумінні цього слова. На салі панувала підчас продукцій маестатична тиша, а загальний настрій був навіяний незвичайним теплом та щирою рідною українською прихильністю. Цей настрій саме викликала своєю вступною промовою Юлія М. Шустакевичева, сама колишня оперова артистка, яка була аранжером цього привітального концерту разом з „Комітетом Прихильників Української Пісні", який вона створила для влаштування цього концерту.

Місцева американська преса помістила теплі замітки про цей концерт. Український Оперовий Ансамбль плянує подібні концерти в Шікаго, Клівленд, Пітсбургу й Торонто, як теж п. Пюрко приготовляє до вистави серії опер і оперет.

ЗАГРОЗЛИВИЙ ІНЦИДЕНТ НА ЮГОСЛЛАВСЬКО-МАДЯРСЬКОМУ КОРДОНІ

Београд, 31 жовтня. Югославське міністерство внутрішніх справ повідомило офіціяльно про загрозливий військовий інцидент на югославсько-мадярському кордоні, що при його евентуальному повторенні може спровокувати нову війну. Згідно з цим повідомленням, мадярські прикордонні війська протягом вісьмох годин в ночі з четверга на п'ятницю стріляли з автоматичної зброї та кидали гранати на югославську територію. Югославська армія була заалярмована можливістю совєтської інвазії, але на стрілянину не відповідала. Інцидент трапився коло місцевості Дольні Міголяч.

КОРОЛЕВА ПОПУЛЯРНОСТИ У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК.

Панна Марія Дутчак з Келумет Сіти, членка 452-го відділу У. Н. Союзу, вибрана величезною більшістю голосів королевою популярности У. Н. Союзу на біжучий рік, з нагоди Союзового Дня в місяці липні.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових бюрових видатків та за виплату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від читальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

109042 Оремчук Петра з с. Трійця (Снятин) від Юзюк Василя.

13043 До Таборових Управ в Німеччині! Просимо оголосити, що Богдана Дицьо пошукує Марія Дицьо з Америки. Голоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії під ч. 19043.

19044 Мілка Миколу і Хвасія з Полтавської Губ. і Сердюк Хведора від Івана Сердюка.

19045 Кордибан Івана і Анну від Кучер Андрія і Марії з Затварницьких.

19046 До Таборових Управ в Німеччині! Просимо оголосити, що Тіцьку Марію з села Потятинці (Рогатин) пошукує Санагурська Павліна з Америки. Голоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії під ч. 19046.

19047 Шимона Михайла від д-ра Ігнат Петра, внука Петра Дякового (Гайовича) з Данилова.

19048 Рідних з с. Гирботова (Рогатин) від Кухарського Михайла і Юстини з д. Небор.

19049 Яця і Марійку Осередчук з села Опарі або Ріпчиці (Дрогобич) від Табачинського Павла.

19050 Панас Гр. з с. Гійче (Рава Руська) від Притули Василя.

19051 Панас Богдана з міста Комарна від Наталії Штогрин і Ліни Пеленської.

19052 Оленец Петра з с. Кудобинці (Зборів) і Каськів Настю від Каськів Василя.

19053 Петрик Анну від Дунла Івана, сина Марії.

19054 До людей доброї волі! Хто допоможе приїхати до Америки самітній дівчині (27 р.) від Віри Борової.

19055 Савчин Михайла, Івана, Анастазію і Олеську та Кравчук Катерину і Михайла від Гніди Андрія з с. Задвіря (Перемишляни).

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa

СМІХ ЦЕ ЗДОРОВ'Я

СЛОВО ДО НІГ

Правду говорячи, до танців я ніколи не був жвавий. По-перше, танець ішов врозріз з моєю революційною натурою (чому б не ставляти кроків, як я хочу, а так, як припис каже?), а по-друге, я не бачив в танці ніякої логіки (для чого ступати по твердій підлозі, коли можна по м'яких ногах партнерки?).

Проте на лекції танців я чесно ходив і чесно вчився. Аж доки проти мене ні пішла ворожа пропаганда. Одного разу танцюристки зговорилися і відмовилися танцювати зо мною. Відтоді я став принципіяльним антитанцюристом. Скільки разів наші заповідали баль, я протестував:

— Як можна в такий час „гулі" справляти? Народ в неволі (кров ллється), а вони — танцюють!!...

З часом я дещо спустив з тону. Не тому, що в міжчасі я навчився танцювати, а просто тому, що на старші роки людина загалом відреволюціонізовується.

А тепер я мушу визнати, що танець у нас таки національно-необхідна річ. Берім практично: який проповідник, який партійний вждь, яка газетна стаття збере стільки нашого активу — скільки танцева музика? Де наш народ так ревно потиться для справи — як на паркеті балевих заль? Скільки збірок по церквах, установах, товариствах треба влаштовувати, щоб зрівноважити прихід грошей одної забави?... І все це без нарікань, радо, „співаючи й танцюючи"...

Що не кажіть: ми дотепер не знаємо самих себе. Ми все вдаряємо в фальшиву струну народної душі. Ми багато говоримо людям до серця, сумління, до розуму, а тут би сказати слово до народних ніг — і успіх запевнений. Наскільки ближче правди був наш військовий достойник, що, після тріюмфального концерту танців, у польському таборі інтернованих, заявив:

— Не вибороли ми держави шаблею — то здобудемо її танцем!...

Правда, таке твердження дещо перебільшене. Воно б можна й державу витанцювати, якби до такого танцю грали свої музики. На жаль, в такому випадку, забирають голос чужі музики — і з танцю нічого не виходить.

Отже здобувати державу прийдеться іншими засобами. Але все інше? Та ще в такій демократичній країні, як Америка?... Музики грають свої, танцюристи свої, буфет свій — всяку ціль можна витанцювати.

Наприклад — скитальців. ЗУАДК журиться, ЗУАДК не спить, ЗУАДК не їсть, звідки йому грошей на спроваджения скитальців взяти. А тут би тільки одне слівце до народних ніг — і справа полагоджена. Ми можемо легко всіх скитальців витанцювати до Америки — ще й жалітимем, що більше нема. Бо вічно осуджувані народні ноги хотіли б доказати, що вони не менш патріотичні, ніж серце, чи інші частини нашого збірного організму.

Отже: Анаван! — все — від майстра Фліса й до автора цих рядків — на балевий паркет! Витанцьовуймо з біди братів-сестер!

Нехай вічна буде слава,
Же през танець вийшла
справа!...

О. Сип.

ЗІ СПОРТУ

ПЕРЕМОГА У. С. К. В ЗМАГАННЯХ ЗА МИСТЕЦТВО СХІДНОЇ ДИВІЗІЇ.

У.С.К. — ВАРШАВА 4:0 (1:0).

В неділю, дня 30. жовтня, відбулися на грищі МекКаррон Парк в Брукліні рішальні змагання за першенство А. Дивізії Східнього Футбольного Дистрикту між лідером табелі Українським Спортовим Клюбом в Ню Йорку та дружиною з черги в табелі, Варшав Ф. С. Бруклин. Змагання, що відбулися при чисельній публиці, закінчилися великою перемогою українських спортовців, з вислідом 4:0. Українські змагуни, крім високої техніки панування над м'ячем, виявили теж високу рівновагу духа та всі найкращі прикмети спортовців в цих рішальних змаганнях. Сподівання поляків, які вже надовго перед змаганнями заповідали розбити міт непереможности УСК, і цим разом завели. Але треба признати, що УСКові довелося змагатися з немаловажним противником. Українські спортовці і зі свого боку причиняються до здобуття належної уваги для українського імени на цій вільній землі. Побажати б їм ще дальших і ще більших успіхів, ґратулюючи за недільну перемогу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. М., Ракс, Мд. — Дякуємо за добре слово й пожертву, які особливо для нас дорогі, бо походять від людини, яка тут щойно кілька місяців. За дописи та участь в дискусії на різні наші теми будемо тільки вдячні.

ТАРЗАН, ч. 2209. Чедвик як жертва.

Чедвик нічого не знав про існування Мімби, того циркового льва-вбивника. Коли він побачив, що Джена промивала рану Тікара, він думав, що то Тікар був убивником.

Коли Чедвик підніс свій кріс, Джена саме посунулася на шлях його цілі.

Коли Чедвик вагався,...

...чоловікоїдний Мімба підсунувся блище.